

JSNS.CZ

Vzdělávací program společnosti Člověk v tísni
www.jsns.cz/volby

JEDEN SVĚT NA ŠKOLÁCH

Člověk v tísni, o.p.s.

Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2

www.jsns.cz

e-mail: studentskevolby@jsns.cz

Ředitel programu:

Karel Strachota

Editorka:

Eva Lukášová

Autoři textů:

Kristýna Brožová, Jan Husák, Jana Juzová, Zuzana Kasáková, Jaromír Marek,
Vendula Menšíková, Anna Pacovská, Bára Procházková, Ondřej Soukup, Aneta Zachová

Na přípravě publikace se dále podíleli:

Karel Strachota, Zuzana Kozáková, Adam Široký

Jazyková úprava:

Alena Rambousková

Grafická úprava: >o< mowshe

© 2019 Člověk v tísni, o.p.s.

Všechna práva vyhrazena

ISBN 978-80-7591-015-8

OBSAH

Úvodem	4
<i>(Karel Strachota)</i>	
Evropský parlament	5
<i>(Zuzana Kasáková)</i>	
Rozšiřování Evropské unie	14
<i>(Jana Juzová)</i>	
Demokratická legitimita EU	17
<i>(Vendula Menšíková)</i>	
Evropská unie — demokracie a lidská práva	20
<i>(Bára Procházková)</i>	
Vybrané legislativy Evropské unie	22
<i>(Aneta Zachová)</i>	
Tvrzení o EU — mýty a fakta	26
<i>(Jan Husák)</i>	
Evropa pro mladé	32
<i>(Jan Husák)</i>	
EU a migrace	35
<i>(Kristýna Brožová, Anna Pacovská)</i>	
Co znamená brexit?	39
<i>(Jaromír Marek)</i>	
Ukrajinské snění o Evropě	43
<i>(Ondřej Soukup)</i>	
Audiovizuální lekce do výuky	46
Aktivita:	
PŘEDVOLEBNÍ MEDIÁLNÍ MASÁŽ	49
MLADÍ LIDÉ V EVROPSKÉM PARLAMENTU	52
CO VOLÍM, KDYŽ VOLÍM	55

ÚVODEM

V roce 2010 jsme několik týdnů před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR poprvé uspořádali na středních školách „volby nanečisto“. Zvolili jsme pro ně název Studentské volby. Tyto volby se následně konaly již devětkrát (také před volbami do Evropského parlamentu 2014) a staly se zavedeným projektem. V souvislosti s **letošními volbami do Evropského parlamentu** je proto na školách organizujeme znovu. Metodika je stejná jako u všech předchozích a stejný je také jejich cíl. Chceme mladým lidem přiblížit základní principy zastupitelské demokracie, seznámit je s volebním systémem, vést je k aktivnímu, zodpovědnému a sebevědomému občanství. Nezávislé výzkumy ukazují, že Studentské volby také **zvyšují účast mladých lidí ve skutečných volbách**.

Publikace, kterou držíte v ruce, obsahuje **informační texty o fungování a volebním systému Evropského parlamentu**, přehled významných institucí EU, příklady konkrétní evropské legislativy přijaté v uplynulých letech, vysvětlení některých zkreslujících výroků o EU či výběr příležitostí, které mladým lidem přináší členství České republiky v EU. Dále v ní najdete články k velmi aktuálním tématům: **migraci, brexitu** a situaci na **Ukrajíně**. V závěrečné části publikace je uvedeno několik aktivit, které můžete využít přímo ve vyučovacích hodinách. K dispozici máte i dokumentární filmy zabývající se právě tématy voleb, předvolebních kampaní, formování politických preferencí atd. Věříme, že vše uvedené povede k tomu, že se studenti budou zamýšlet nad **evropskou perspektivou občanství** a diskutovat o ní.

Stejně jako v minulosti zveřejníme i v případě Studentských voleb do Evropského parlamentu 2019 celkové výsledky ze všech zapojených škol. Politiky, médií ani širokou veřejností by neměly být přeceňovány, ale ani přehlíženy. Jsou specifickou výpovědí o nejmladší generaci, vypovídají o jejich názorech a postojích.

Děkuji všem spolupracujícím institucím i jednotlivcům, kteří **Studentské volby do Evropského parlamentu 2019** podporují a přispívají k jejich přípravě i zdárnému průběhu.

Karel Strachota, ředitel programu Jeden svět na školách

Studentská volební komise

Zuzana Kasáková, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

Evropský parlament (EP) je jedním ze stálých orgánů Evropské unie (EU). Reprezentuje zájmy občanů EU, kteří volí jeho členy v přímých volbách. Je tak orgánem, který v institucionálním rámci EU představuje základní demokratický prvek. Evropský parlament své aktivity vykonává zejména v Bruselu, ale také ve Štrasburku a v Lucemburku.

Budova Evropského parlamentu v Bruselu

Jaké má Evropský parlament pravomoci?

V průběhu evropského integračního procesu se postavení Evropského parlamentu významně proměnilo. Zatímco na počátku 50. let, kdy byly položeny základy dnešní Evropské unie, měl pouze kontrolní funkci, dnes mu jeho pravomoci umožňují zásadním způsobem se účastnit rozhodovacího procesu EU a ovlivňovat jej. Pravomoci Evropského parlamentu lze rozdělit na legislativní, rozpočtové, kontrolní a jmenovací.

Legislativní pravomoci

V oblasti legislativního procesu zůstává role EP limitována. Evropský parlament není oprávněn iniciovat přijetí legislativního aktu, čímž se liší od národních parlamentů. Toto pravidlo bylo zmírněno Maastrichtskou smlouvou z roku 1993, která Parlamentu přiznala právo požádat Evropskou komisi o předložení legislativního návrhu, pokud jeho schválení považuje EP za nutné pro implementaci smluv.

Význam EP v procesu schvalování evropské legislativy se odvíjí rovněž od konkrétních politik (témat), která jsou projednávána. V oblasti rovných příležitostí, volného pohybu pracovníků či justiční spolupráce v trestních věcech se uplatňuje tzv. **řádný legislativní postup**, ve kterém EP spolu-

rozhoduje s Radou EU. Obě instituce se tedy musejí na návrhu legislativního aktu shodnout. Pokud se tak nestane, návrh není přijat.

Další procedurou schvalování legislativních aktů je tzv. **zvláštní legislativní postup**. Ten se od předchozího mechanismu liší tím, že Parlament normu neschvaluje, ale buď pouze může vyjádřit svůj postoj (konzultuje), nebo je vyžadován jeho souhlas (v tomto případě EP s předloženou normou souhlasí, nebo vyjadřuje zamítavé stanovisko, neovlivňuje ale její obsah). Zapojení EP formou konzultace je požadováno například u harmonizace nepřímých daní a vnitřního trhu. Souhlas je vyžadován kupříkladu při schvalování antidiskriminačních opatření, víceletého finančního rámce či v otázce dohody o podmínkách vystoupení členské země z Evropské unie.

Rozpočtové pravomoci

V otázce rozpočtu má Evropský parlament od přijetí Lisabonské smlouvy v roce 2009 právo ovlivňovat celý rozpočet Unie, nikoli pouze nepovinné výdaje (například výdaje na udržitelný rozvoj), jak tomu bylo dříve. Tato změna představuje jednu z oblastí, ve kterých Lisabonská smlouva posílila pravomoci této přímo volené instituce. Od 70. let 20. století má EP pravomoc odmítnout rozpočet jako celek. Souhlas s rozpočtem musí svým podpisem stvrdit předseda Evropského parlamentu. Pokud by tak odmítl učinit, rozpočet by nevstoupil v platnost. Tato pravomoc dává do rukou Evropského parlamentu důležitý vyjednávací potenciál, který EP umí obratně využít.

Kontrolní a jmenovací pravomoci

Poslední okruh kompetencí se týká oblasti kontroly a jmenování. Nejsilnější pravomoci v této oblasti získal Evropský parlament vůči Komisi. Parlament je oprávněn volit předsedu Evropské komise, na druhé straně ho ale nemůže odvolat. Komisi schvaluje jako celek, přičemž se zde uplatňuje neformálně zakotvená procedura slyšení, která EP dává možnost složení Komise ovlivnit. Evropský parlament může také Komisi jako celku, nikoli jednotlivým komisařům, vyslovit nedůvěru. Slyšení Parlament uplatňuje také vůči prezidentovi a členům Výkonné rady Evropské centrální banky a kandidátům na funkci v Účetním dvoře. Za účelem větší demokratické kontroly aktivit Evropské komise bylo Parlamentu přisouzeno schvalovat všeobecnou zprávu o její činnosti, včetně práva udělit Komisi absolutorium za plnění rozpočtu. Zároveň získal EP právo jednotlivé členy Komise interpelovat. Vůči Radě EU a Evropské radě zůstává kontrolní pravomoc Parlamentu slabší.

Evropská komise zastupuje mezi institucemi Evropské unie nadnárodní princip, to znamená, že prosazuje zájmy EU jako celku a tvoří protiváhu zájmům jednotlivých členských států. Je strážkyní smluv, iniciátorkou legislativy a výkonným orgánem Evropské unie.

Zdroj: www.euroskop.cz

V rámci dohledu nad dodržováním pravidel získal EP do rukou několik nástrojů. EP jmenuje evropského ochránce veřejných práv, jehož funkce byla zřízena Maastrichtskou smlouvou. Parlament má také pravomoc vytvářet vyšetřovací výbory, když se domnívá, že dochází k porušování nebo nesprávnému uplatňování evropského práva členskými státy. Dalším nástrojem je zajištění petičního práva pro občany EU, kteří mohou prostřednictvím Parlamentu požádat o nápravu škody, kterou jim způsobila činnost institucí EU.

Jaká je struktura Evropského parlamentu?

V čele Evropského parlamentu stojí **předseda**, který reprezentuje Parlament navenek a řídí jeho činnost. Společně se čtrnácti místopředsedy tvoří **předsednictvo EP**, které se zabývá finančními, organizačními a administrativními záležitostmi a je voleno na dva a půl roku.

Zasedání Evropského parlamentu

Stěžejní roli hrají v činnosti Parlamentu **politické skupiny** (viz dále), do kterých se podle své politické orientace sdružují poslanci zvolení v jednotlivých členských státech. Mají právo navrhnout kandidáty na předsedu EP, místopředsedy a kvestory, podílejí se na jmenování členů výborů, podvýborů a meziparlamentních delegací. Mohou také předkládat doporučení Radě EU. Každá skupina má vlastní strukturu, kterou tvoří předseda nebo předsedové, předsednictvo, národní delegace a sekretariát. Počet politických skupin se s každým novým funkčním obdobím EP může měnit. Ve funkčním období 2014–2019 jich v EP působilo osm. Existovala i „skupina“ tzv. nezařazených poslanců, kteří se z ideových či jiných důvodů rozhodli do žádné skupiny nevstoupit, nebo z ní byli vyloučeni. S ohledem na pravomoci skupin jsou poslanci, kteří se rozhodli zůstat mimo tato uskupení, znevýhodněni. Právě předsedové politických skupin totiž společně s předsedou EP tvoří tzv. **Konferenci předsedů**, která přijímá politická rozhodnutí.

Výbory představují důležitou složku EP, neboť vypracovávají legislativní návrhy, zprávy z vlastního podnětu a pozměňovací návrhy, o kterých se pak v plénu debatuje a hlasuje. Ve funkčním období 2009–2014 bylo v EP zřízeno dvacet stálých výborů, jejichž složení reflektuje zastoupení jednot-

livých politických proudů v plénu. Výbory kladou důraz na transparentnost a jejich jednání jsou veřejná. Mohou také vytvářet různé podvýbory a dočasné výbory, které řeší zásadní otázky, jimž EU v dané době čelí. Výbory se setkávají zejména v Bruselu, zatímco plenární zasedání Parlamentu probíhají ve Štrasburku.

Na činnosti EP se významnou měrou podílí i jeho **sekretariát**, který zajišťuje běžnou administrativní agendu. Sídli v Lucemburku, zaměstnává kolem 5 000 úředníků a zajišťuje například také překlady dokumentů a tlumočení.

Volby do Evropského parlamentu

První přímé volby do Evropského parlamentu proběhly v roce 1979. Zavedením všeobecných voleb je EP vnímán jako reprezentant občanů členských států na evropské úrovni. Přímá vazba na „evropský lid“ mu slouží jako zdroj legitimacy pro jeho činnost v rámci EU. Rozšiřování pravomocí Parlamentu tak bývá také často vnímáno jako způsob, jímž se rozhodování na evropské úrovni stává demokratičtější. Legitimita EP je ale oslabována neustále se snižující účastí voličů v evropských volbách a omezena principem tzv. degresivní proporcionality, na jehož základě dochází k rozdělení parlamentních křesel mezi jednotlivé členské země a jenž znevýhodňuje lidnaté státy (například Německo) oproti méně lidnatým (například Malta).

	Malta	Německo
Počet obyvatel	434 403	82 175 684
Počet poslanců EP	6	96
1 poslanec EP	na 72 400 obyvatel	na 855 997 obyvatel

Německo má v EU nejvíce obyvatel, Malta nejméně.

Zdroj údajů počtu obyvatel: www.euroskop.cz/701/sekce/clenske-staty-v-cislech/

Volby do EP se ve všech členských zemích Evropské unie konají každých pět let, vždy od čtvrtka do neděle. Jednotlivé členské státy tak mohou volby uspořádat v dny, kdy jsou občané zvyklí volit (například v České republice v pátek a v sobotu). Od roku 1999 platí, že všechny země používají pro evropské volby proporční systém, přičemž záleží na rozhodnutí a volební tradici každé země, jaký konkrétní typ poměrné volby si zvolí. EU pouze upravuje minimální hranici umožňující politickým stranám vstup do Evropského parlamentu, ta nesmí být vyšší než 5 %.

Voleb se může zúčastnit každý občan Evropské unie, který je zaregistrován na seznamu voličů. Výkon aktivního a pasivního volebního práva se v jednotlivých zemích liší. Například v Rakousku a na Maltě mají právo volit občané od 16 let a být voleni od 18 let. Naopak v osmi členských státech (Dánsko, Finsko, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Slovinsko, Švédsko) může občan vykonávat aktivní i pasivní volební právo po dosažení věku 18 let.

Studentské volby

Právo volit a kandidovat ve volbách do EP lze uplatnit **i na území jiného členského státu EU**. Postupy jsou upraveny vnitřními předpisy jednotlivých zemí EU. Rovněž velikost volebních obvodů se v jednotlivých členských zemích liší. Například Itálie je rozdělena do pěti volebních obvodů, Belgie do dvou.

Hlasování v evropských volbách ve většině členských států není povinné. Výjimku představují Belgie, Bulharsko, Kypr, Lucembursko a Řecko, kde je účast ve volbách povinností občanů.

Výkon funkce poslance Evropského parlamentu není slučitelný s členstvím v národním parlamentu a vládě ani s výkonem funkce v evropských institucích a orgánech.

Volby do Evropského parlamentu v České republice

Česká republika se poprvé evropských voleb zúčastnila v červnu 2004, krátce po svém vstupu do Evropské unie. Volby do Evropského parlamentu zde probíhají v souladu s volební tradicí v pátek a v sobotu. Na rozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny tvoří Česká republika pro evropské volby jeden volební obvod. To znamená, že strany sestavují jednu kandidátku pro celou Českou republiku. Právo volit má každý, kdo dosáhl věku 18 let. Právo být volen je přiznáno občanům po dosažení věku 21 let. Voleb do Evropského parlamentu se v České republice mohou účastnit také občané jiných členských států EU v případě, že v den voleb dosáhli minimální hranice 45 dnů přihlášení k trvalému nebo přechodnému pobytu v ČR. Na druhé straně, pokud občané ČR žijící v zahraničí chtějí v evropských volbách hlasovat pro české zástupce, musí se k volbám dostavit do České republiky. Na rozdíl od jiných voleb jim není umožněno hlasování na zahraničních zastupitelských úřadech.

Volby 2019 ve světle brexitu

Volby do Evropského parlamentu se v roce 2019 uskuteční ve dnech **23.–26. května**. V letech 2014–2019 měl Evropský parlament v souladu s ustanovením Lisabonské smlouvy 751 poslanců, přičemž platí, že maximální počet křesel připadajících na jeden stát je 96, minimální pak šest. Tento počet se ale pro volby 2019 v důsledku předpokládaného vystoupení Spojeného království z Evropské unie mění. Počet mandátů (73), které byly alokovány Spojenému království, byl částečně přerozdělen mezi vybrané členské země EU, a to následovně: Francie a Španělsko získaly navíc pět křesel, Itálie a Nizozemsko tři, Irsko dva, Polsko, Rumunsko, Švédsko, Rakousko, Dánsko, Slovensko, Finsko, Chorvatsko a Řecko po jednom mandátu. Zbylá křesla byla ponechána jako rezerva pro budoucí rozšíření.

Tento mechanismus bude uplatněn, pokud Spojené království skutečně z EU ke konci března vystoupí. V době vzniku tohoto textu z dosavadních jednání není zatím vůbec jasné, zda se tak skutečně stane. V případě, že by Spojené království požádalo o prodloužení lhůty pro dojednání výstupové smlouvy, bylo by nutné s ohledem na legitimitu unijního rozhodovacího procesu a naplňování litery zřizovacích smluv volby do Evropského parlamentu zorganizovat i zde.

Evropský parlament se i tentokrát velice aktivně zapojil do předvolební kampaně. Zejména s ohledem na důvody, které vedly většinu obyvatel Spojeného království vyslovit se proti členství své země v Unii, se rozhodl klást důraz na sdílení informací, jakým způsobem Evropská unie přispívá k životu obyvatel členských zemí. Za tímto účelem vytvořil řadu platform. Zmínit lze interaktivní a vícejazyčnou internetovou stránku „What Europe Does For Me“ (Co dělá Evropa pro mě) www.what-europe-does-for-me.eu, kterou lze navíc stáhnout jako aplikaci do mobilního telefonu. Další aktivitou je platforma pro získávání a sdílení informací o volbách – „This Time I’m Voting“ (Tentokrát budu volit), která je opět dostupná v řadě jazykových mutací: www.thisimeimvoting.eu nebo www.tentokratbuduvolit.eu.

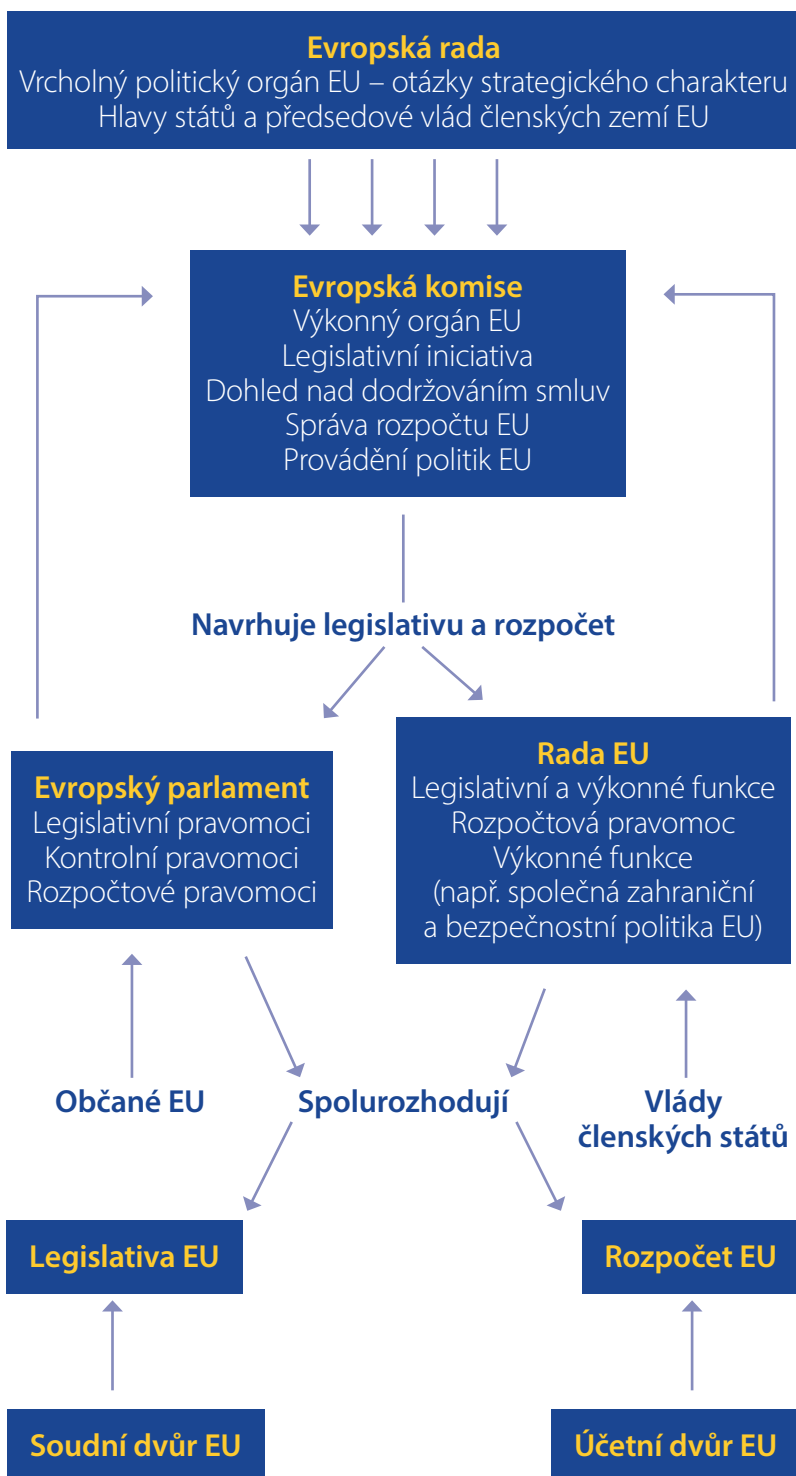
Cílem kampaně je tak zvýšit zájem občanů o evropské volby, neboť účast od roku 1979 klesá. V posledních volbách v roce 2014 dosáhla průměrná volební účast 42,5 %, přičemž nejvyšší účast je v zemích střední a východní Evropy, které vstoupily do EU v letech 2004 a 2007.

Voleb do Evropského parlamentu se v roce 2019 v České republice zúčastní čtyři desítky politických uskupení, která budou usilovat o 21 křesel, tedy o stejný počet mandátů, které Česká republika měla k dispozici ve funkčním období EP 2014–2019.

Nové počty křesel by platily pouze v případě, že by se Spojené království z důvodu brexitu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019 neúčastnilo.

Zdroj: www.europarl.europa.eu/resources/library/images/20180702PHT07004/20180702PHT07004_original.jpg

Politické skupiny v Evropském parlamentu 2014–2019

Politická skupina	Předseda	Počet členů
skupina Evropské lidové strany (EPP)	Manfred Weber	217
skupina Progresivní aliance socialistů a demokratů (S & D)	Udo Bullmann	186
skupina Evropských konzervativců a reformistů (ECR)	Syed Kamall, Ryszard Legutko	75
skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE)	Guy Verhofstadt	68
skupina Konfederace sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL)	Gabriele Zimmer	52
skupina Zelených a Evropské svobodné aliance (Zelení/EFA)	Ska Keller, Philippe Lamberts	52
skupina Evropa svobody a přímé demokracie (EFDD)	Nigel Farage	41
skupina Evropa národů a svobod (EFN)	Nicolas Bay, Marcel de Graaf	37
nezařazení poslanci		22

Poslanci Evropského parlamentu zvolení v České republice na funkční období 2014–2019 působili v následujících politických skupinách: za KDU-ČSL (3), TOP 09 a Starostové (3), Starostové a nezávislí (1) se stali členy skupiny EPP, za ČSSD (4) skupiny S & D, za ANO 2011 (2) a Hnutí Hlas (2) skupiny ALDE, za KSČM (3) skupiny GUE/NGL, za ODS (2) skupiny ECR, za Stranu svobodných občanů (1) skupiny EFDD.

Odkazy

EurActiv.cz, www.euractiv.cz

Evropský parlament, www.european-elections.eu, www.europarl.europa.eu

Euroskop.cz, www.euroskop.cz

Dočkal Vít, Kaniok Petr, Závěšický Jan, *Evropský parlament*, Brno: Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita, 2007.

Šlosarčík Ivo, Kasáková Zuzana a kol. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*, Praha: Grada, 2013.

ROZŠÍŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

Jana Juzová, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

Přístup nových států do EU je dlouhodobý proces skládající se z řady kroků s jasně stanovenými pravidly. Oproti dřívějším rozšířením EU (jižní a severní) se v posledních letech stává proces čím dál složitější a obsahuje více **podmínek, které musí země kandidující na členství v EU splnit**. V případě tzv. východního rozšíření, jehož součástí byl i vstup České republiky, panovaly u některých starých členských států obavy z přijetí zemí bývalého komunistického bloku, které teprve poměrně nedávno prošly proměnou svých politických a ekonomických systémů. Navzdory tomu proběhl vstup skupiny zemí poměrně hladce, i když byl více podmíněn ochrannými opatřeními. Tato opatrnost členských států vůči rozšíření EU o sousední, relativně chudší země se promítla i do přístupových jednání s Bulharskem a Rumunskem, završených jejich vstupem do EU v roce 2007.

V případě zemí západního Balkánu, které jsou aktuálně hlavními kandidáty na vstup v rámci dalšího rozšíření EU, je seznam podmínek, které musí země splnit před vstupem, ještě delší a celý proces je důsledněji sledovaný. Zpřísněné podmínky totiž reflektují stav, ve kterém se země tohoto regionu nacházejí, a to především kvůli vzájemným válečným konfliktům v nedávné minulosti. Mezi podmínky pro západní Balkán, stále zatížený válkami po rozpadu bývalé Jugoslávie v 90. letech, například přibyl požadavek regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů.

Jak se EU rozšiřuje o další členy?

Podle Smlouvy o Evropské unii si může podat přihlášku ke členství v EU kterákoli evropská země, která respektuje demokratické hodnoty EU a je odhodlána je dále prosazovat. Tyto hodnoty zahrnují **lidskou důstojnost, svobodu, demokracii, rovnost, vládu práva a dodržování lidských práv včetně práv menšin**. Země ucházející se o členství předá oficiální přihlášku Radě EU, současně jsou o ní informovány Evropský parlament a národní parlamenty jednotlivých členských zemí.

Po podání přihlášky začne předvstupní proces, který se u každé země liší svojí délkou. Ten má zajistit, aby přistupující země plně splňovala podmínky přístupu. Těmi jsou především tzv. **kodaňská kritéria** (přijata na summitu Evropské rady v Kodani v roce 1993):

- politická kritéria – stabilita institucí garantujících demokracii, vládu práva, lidská práva a dodržování práv menšin;
- ekonomická kritéria – fungující tržní ekonomika a kapacita vyrovnat se s konkurencí a tržními silami;
- administrativní a institucionální kapacita efektivně implementovat *acquis* (evropskou legislativu) a schopnost naplňovat povinnosti vyplývající ze členství.

V případě západobalkánských zemí byla dále přidána zmíněná podmínka regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů.

Když země ucházející se o členství splňuje stanovené podmínky, Evropská komise vydá doporučení k udělení kandidátského statusu a zahájení přístupových vyjednávání. Na základě tohoto doporučení následně hlasuje Evropská rada, která musí rozhodnutí o zahájení jednání přijmout jednomyslně.

Během přístupových vyjednávání se pravidelně setkávají na vládní úrovni členské státy s kandidátskou zemí a předmětem schůzek je především sladování národní legislativy s legislativou evropskou (tzv. **acquis**) a vybudování dostatečné administrativní a institucionální kapacity pro připravenost na vstup do EU. Acquis je rozděleno do jednotlivých kapitol (momentálně jich je 35) a o otevření a úspěšném uzavření každé vyjednávací kapitoly rozhodují členské státy EU v rámci Evropské rady.

Přístupová vyjednávání začínají tzv. screeningem, během něhož Evropská komise důkladně vysvětlí acquis kandidátské zemi a vyhodnotí stav a míru její připravenosti v rámci jednotlivých kapitol. Na základě screeningu Komise vydá doporučení, že vyjednávání v určité kapitole mohou být otevřena, nebo že země musí nejprve splnit nějaké podmínky (tzv. benchmarks).

Rozšíření EU z 6 na 28 zemí

Zdroj: www.euhrou.cz/materialy/prezentace-o-eu/

V průběhu vyjednávání Komise dále průběžně monitoruje pokrok v rámci jednotlivých kapitol a informuje Radu a Evropský parlament, to zejména pomocí tzv. progress reports, ve kterých hodnotí aktuální stav a pokrok v rámci jednotlivých oblastí v zemích ucházejících se o členství.

Když země dosáhne úspěšného uzavření všech vyjednávacích kapitol, je na tomto základě vytvořena přístupová smlouva. V té jsou zahrnuty podmínky a datum samotného přistoupení, případná přechodná období na integraci v jednotlivých oblastech, práva a povinnosti nového členského státu a podoba přizpůsobení institucí EU většímu množství členských států. Aby smlouva byla platná, musí být ratifikována přistupující zemí i všemi členskými státy EU.

Aktuální kandidáti na členství v EU a perspektiva rozšíření

Momentálně jsou oficiálními kandidáty na členství v EU **Černá Hora, Srbsko, Albánie, Makedonie a Turecko**. Ačkoli vazby Turecka s EU sahají až k počátkům evropské integrace v 50. letech a oficiálně byly přístupové rozhovory s Tureckem zahájeny už v roce 2005, Turecko zdaleka nesplňuje podmínky pro přístup do EU. Kritizováno je zejména za nedodržování lidských práv, útoky proti občanské společnosti a médiím, vysokou míru korupce a autoritářskou povahu politického režimu. Nejasnosti panují i ohledně otázky, zda lze vůbec Turecko považovat za evropskou zemi.

Ze zemí západního Balkánu je v současnosti ve vyjednávání nejdále Černá Hora a za ní Srbsko. U obou zemí se skýtá možnost jejich přistoupení v nadcházejícím desetiletí, ačkoli tato varianta závisí na velkém množství faktorů, včetně připravenosti EU a jejích institucí rozšířit se o další země. V případě Albánie a Makedonie bude Rada EU rozhodovat o zahájení přístupových vyjednávání s oběma zeměmi v červnu tohoto roku. Bosně a Hercegovině a Kosovu byla přislíbena perspektiva budoucího členství v EU, až dosáhnou dostatečné připravenosti, a momentálně tak mají obě země status potenciálních kandidátů.

DEMOKRATICKÁ LEGITIMITA EU

Vendula Menšíková

Během předvolebních klání **slýcháváme, že EU trpí nedostatečnou legitimitou či tzv. demokratickým deficitem**. Euroskeptici a oponenti EU mají obvykle tendenci jej zveličovat, zatímco od zastánců EU a evropské integrace zase slýcháváme neúměrné zlehčování. O co se jedná?

Demokratický deficit v „jedinečné“ organizaci

Demokratický deficit označuje stav, kdy celky, u nichž bychom to čekali – nejčastěji státy, nedostojí demokratickým kvalitám a principům. S **rostitoucím významem institucí EU** (resp. jejich předchůdců) se pozornost obrátila také k nim. Posouzení míry demokratičnosti je však u Evropské unie komplikovanější než v případě států. Z hlediska institucionálního uspořádání je totiž odlišná od států, ale i mezinárodních organizací, kde si hlavní slovo ponechávají členské státy.

Na počátku evropské integrace stála myšlenka, že má-li vznikající organizace být úspěšná v tom, co si zakládající státy předsevzaly, je potřeba ji **založit na principu supranacionality**. V souladu s tímto principem vznikl nezávislý, nadnárodní orgán – dnes Evropská komise (EK), na který členské státy delegovaly určité pravomoce. V EU tak nyní najdeme jak prvky nadnárodní (zejména Evropskou komisi), tak mezivládní (především Radu EU). Proto bývá EU označována latinským pojmem *sui generis*, který znamená „jedinečný“ či „svého druhu“.

Úkolem Evropské komise mezi ostatními institucemi je hájit obecný zájem Unie a fungovat jako „strážkyně smluv“. EK dohlíží na to, aby členské státy EU respektovaly evropské právo. Tento nadnárodní prvek je tím, co odlišuje EU od jiných mezinárodních organizací, kterých je Česká republika součástí. To ovšem **platí pouze pro oblasti, u kterých se členské státy takto dohodly**; u těch ostatních zůstávají pravomoce v rukou členských států.

Pádné argumenty na obou stranách

S tím, jak integrace postupovala v čím dál významnějších a citlivějších oblastech veřejných politik, byla tato nová – evropská – úroveň vládnutí podrobována kritickému zkoumání. Objevily se obavy, že tyto změny **oslabují legitimitu demokratického rozhodování** a vznikající systém vládnutí trpí demokratickým deficitem. Jaké jsou nejčastěji diskutované podoby demokratického deficitu?

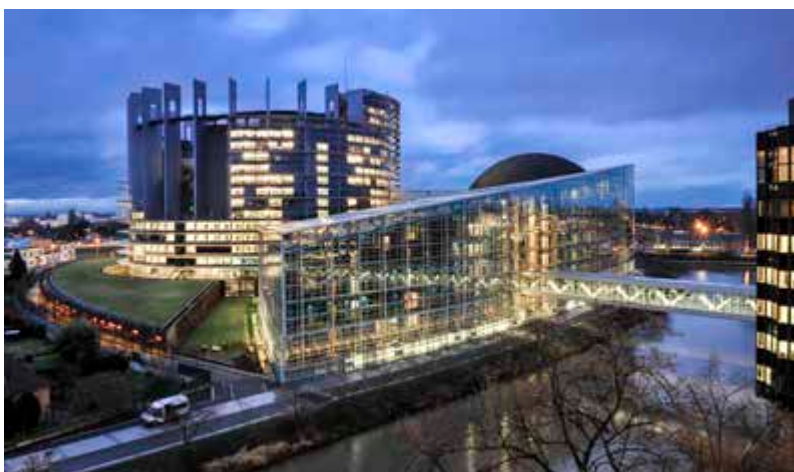
Spojení „demokratický deficit“ bylo v kontextu evropské integrace v 70. letech zmiňováno v souvislosti se **ztrátou pravomocí národních parlamentů**. Velkým tématem byl samotný Evropský parlament (EP), jehož členové nebyli voleni občany (to se změnilo v roce 1979 s první přímou volbou občanů do EP), nebo později také slabá role EP, který podle kritiků

pokulhával ve své klasické kontrolní funkci. Dnes se často argumentuje nízkou účastí ve volbách do Evropského parlamentu ve srovnání s volbami do parlamentů národních. Evropské volby bývají vnímány jako „volby druhého řádu“ a předvolebním kampaním navíc dominují spíše vnitrostátní témata. V širším významu jde nicméně stále o téma **převahy exekutivy nad legislativou** – oproti národním parlamentům má EP značně omezené pravomoce. Navíc ty, které dříve v rukou držely členské státy, postupně přebírá evropská exekutiva a její aparát.

Obecněji jsou dnes demokratickým deficitem míněny různé problémy spojené s rozhodováním i politikou na evropské úrovni – vedle legislativního procesu (a rozšířenějšího užívání hlasování kvalifikovanou většinou) je často zmiňován **nedostatek politické soutěže** i to, že evropské politické strany neplní své klasické funkce (například funkci svorníku mezi institucemi a veřejností, které by dění na evropské úrovni zprostředkovávaly). Podle těchto hlasů situaci komplikují **problémy s transparentností**, technická povaha řešených témat i vysoce komplexní systém rozhodování. Agenda, kterou evropské instituce řeší, je pro občany v důsledku **technokratická, vzdálená a nesrozumitelná**. To dále vzdaluje evropské politiky od veřejnosti a zpřetrhává vazbu pro politickou odpovědnost. V souvislosti s tím často také zaznívá argument o **absenci evropského veřejného prostoru**, a zvláště pak lidu jakožto základu demokracie tak, jak jej známe z národních států.

Ti, kdo si myslí, že demokratický deficit je přeceňovaným problémem, argumentují například **rozsáhlými institucionálními změnami**, jejichž cílem bylo posílit demokratickou legitimitu EU (naposledy přijetí Lisabonské smlouvy). Patří mezi ně především významné posilování pravomocí Evropského parlamentu (a to zejména vůči Evropské komisi, ale i Radě EU), zavedení evropské občanské iniciativy, která občanům EU dovoluje vyzvat Evropskou komisi k předložení návrhu právního aktu, nebo snaha popularizovat volby do Evropského parlamentu, a zvýšit tak volební účast ve volbách a tím i legitimitu EP. Za účelem **zvýšení transparentnosti** se také schvalování legislativy v Radě EU nově odehrává veřejně.

Zaznívá, že **hlas občanů je slyšet, byť nepřímo**, také prostřednictvím dalších orgánů EU reprezentujících demokraticky volené vlády – Rady EU a Evropské rady. Otázkou navíc zůstává, jestli kritéria pro posuzování demokratických kvalit EU nejsou nastavena příliš přísně; i jednotlivé státy totiž v tomto ohledu bezpochyby mají co zlepšovat. V neposlední řadě argumenty směřují k tomu, že **pravomoce EU se soustředí na vysoce technická a politicky nevýznamná témata**, která ani na národní úrovni nebyla předmětem demokratické soutěže. Evropská politická identita se postupně utváří a může vyústit v evropský politický demos (neboli lid).

Budova Evropského parlamentu ve Štrasburku

A jak to vnímají občané?

Ruku v ruce s tím, jak se proměňuje Evropská unie samotná, se od 70. let proměňuje i debata o podstatě a rozsahu demokratického deficitu EU. Shoda na tom, jak velkým je problémem – a zda se daří jej postupně snižovat (ať už revizemi primárního práva, či zlepšováním obrazu EU v očích jejích občanů) – je ovšem v nedohlednu. Rozhodnou roli tak nakonec mohou sehrát občané a jejich **důvěra v evropský projekt**. Z dat Eurobarometru (podzim 2018) vyplývá, že 42 % Evropanů Evropské unii věří (ve srovnání s 35% důvěrou v národní vládu a parlament). V ČR jsou čísla nižší: EU zde věří pouze 32 % dotázaných. V celé EU navíc na podzim 2018 poprvé od r. 2004 více respondentů souhlasilo s tím, že **jejich hlas má v EU váhu**, než těch, kdo s tímto tvrzením nesouhlasili (49 oproti 47 %). Pro ČR se data opět významně liší: pouze 23 % respondentů si myslí, že jejich hlas má v EU váhu. V obou případech je ČR na samém chvostu žebříčku. Nabízí se otázka, zda a jak to souvisí s vnímáním demokratické legitimacy EU. Pokud ano, co k vnímání legitimacy EU v ČR přispívá – a pokud ne, které faktory v tom mohou hrát roli?

EVROPSKÁ UNIE – DEMOKRACIE A LIDSKÁ PRÁVA

Bára Procházková, Portál ČT24

Evropská unie chrání lidská práva občanů EU a zároveň podporuje dodržování **lidských práv v celém světě**. Evropské instituce přitom nejsou pouze pasivními pozorovateli; když něco odporuje základním demokratickým pravidlům, na situaci reagují.

Evropská unie může mluvit jedním hlasem prostřednictvím svých institucí, jako tomu je například ve sporu mezi Evropskou unií a Polskem v souvislosti s tamní reformou soudnictví. Evropská komise vloni žalovala Polsko, protože je přesvědčena, že polský stát novelou zákona o nejvyšším soudu omezuje nezávislost justice. V zákoně se například snižuje soudcům věk odchodu do důchodu ze 70 na 65 let, ale zároveň by polský prezident mohl rozhodovat o tom, kdo ze soudců smí pracovat déle. Kritici tvrdí, že polská vláda chce takto kontrolovat, kdo se stane soudcem a kdo skončí, a tím omezuje nezávislost justice. Spor mezi Evropskou komisí a polskou vládou se vyostřuje, protože zatímco Polsko tvrdí, že soudnictví je věcí jednotlivých členských států EU, Evropská komise poukazuje na to, že omezování nezávislosti soudnictví porušuje smlouvy Evropské unie.

Zatímco v polském případě zakročily instituce jako centrální orgán EU, jindy se setkáváme s konkrétními diplomatickými kroky jednotlivých členských států. Ty tak chtějí veřejně demonstrovat, že **EU je společenstvím určitých hodnot a norem** a kdo tyto hodnoty nedodržuje, jako by do spolku nepatřil. Příkladem bylo Rakousko v době, kdy se součástí tamní vlády v roce 2000 stala i Strana svobodných populistů Jörga Haidera. Ten veřejně propagoval nacionalistické a krajně pravicové názory. V reakci na to vyzval ministr zahraničí Belgie své spoluobčany, aby nejezdili do Rakouska lyžovat, a Finsko z Vídně odvolalo svého velvyslance. Členské státy také vyloučily zástupce Rakouska z různých neformálních setkání a nepozvaly je rovněž na některé důležité události či oslavy.

Evropská unie však nesleduje situaci jen ve svých členských zemích, zasazuje se za lidská práva **i v jiných státech**. Jedním z příkladů jsou aktuální sankce Evropské unie vůči Barmě/Myanmaru. V této zemi se většina obyvatel hlásí k buddhismu a důvodem sankcí je systematické omezování lidských práv tamní muslimské menšiny Rohingů. Organizace zabývající se ochranou lidských práv, jako například Amnesty International, zaznamenaly omezování svobodného pohybu Rohingů, dále omezování jejich přístupu ke zdravotní péči, pracovním místům nebo do škol, a dokonce i vojenské útoky. Vedle zbrojního embarga a zákazu dovozu některého zboží jsou také sankce namířeny i proti některým konkrétním lidem v armádě či v řadách policie za to, že diskriminaci Rohingů aktivně podporují.

Je bezesporu těžké najít správnou míru zasahování do dění v jiných zemích. Nežádka si EU vyslouží kritiku za to, že zasahuje málo a měla by na narušite-

le lidských práv vyvíjet větší tlak a udělovat přísnější sankce. Jindy zase kritické hlasy říkají, že EU zasahuje až příliš a narušuje tím samostatnost jednotlivých států. Důležité ale je, že Evropská unie **nepřestává dodržování demokracie a lidských práv sledovat** a upozorní, když jsou tyto hodnoty jakkoliv ohroženy.

Evropský soud pro lidská práva

Pokud je nějaký občan přesvědčen, že stát, v němž žije, omezuje jeho lidská práva, může se obrátit na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. Tento soud interpretuje dodržování **Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod**, která vznikla v rámci mezivládní organizace **Rady Evropy** a je základem právní ochrany lidských práv v evropských státech. Tento soud sice není přímo institucí Evropské unie (nejvyšším soudem EU je **Soudní dvůr Evropské unie**), ale je s EU úzce spjat. Totiž jednak všechny státy EU přistoupily k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a jednak jsou také členy Rady Evropy.

Klíčovou podmínkou při podávání stížností je, že stěžovatelé se na soud nemohou obrátit přímo, ale až poté, co jejich spor prošel všemi úrovněmi státních soudů. Ročně soud dostává desítky tisíc podnětů, z Česka jich chodí stovky až tisíce. Většinou jsou to stížnosti na nepřiměřeně zdlouhavé soudní procesy. Asi nejznámějším rozsudkem soudu proti České republice bylo rozhodnutí, že stát diskriminuje romské děti v přístupu ke vzdělání, když v Ostravě byly děti posílány do zvláštních škol automaticky na základě původu, a ne na základě svých schopností.

VYBRANÉ LEGISLATIVY EVROPSKÉ UNIE

Aneta Zachová, EURACTIV.cz

Evropské instituce sídlí stovky kilometrů od České republiky, přesto mají zásadní dopad na životy jejích obyvatel. Vytváří totiž **legislativu**, kterou musí členské státy EU **přebírat do svých národních právních řádů**. Ať už se tedy zástupci zemí EU v Bruselu dohodnou na čemkoli, pocítí to všichni Evropané včetně Čechů. Autorka této kapitoly Aneta Zachová, šéfredaktorka serveru EURACTIV.cz, vybrala konkrétní příklady významných legislativních opatření EU posledních let.

Konec roamingu

Příkladem je zrušení roamingových poplatků v EU. Zatímco ještě před dvěma lety si lidé při telefonování či využívání mobilního internetu v zahraničí museli připlácet, od června 2017 se jim účtují stejné ceny, jako kdyby byli doma. Letos se navíc zlevní i volání z ČR do zahraničí, které dříve mohlo vyjít až na 30 korun za minutu. Od půlky května bude stát maximálně šest korun za minutu.

Cesta ke zrušení roamingu v EU přitom nebyla nikterak snadná. Předcházela tomu několikaměsíční jednání nejen mezi evropskými politiky, ale také se zástupci telefonních operátorů, kteří se nechtěli vzdát svých zisků. Nakonec se ale podařilo uzavřít institucím EU dohodu a Evropané mohou nyní telefonovat napříč kontinentem bez obav z vysokých účtů.

Kauza „dvojí kvality“

Další významnou evropskou legislativou s přímým dopadem na běžný život lidí je nově upravená směrnice o nekalých obchodních praktikách, která má v budoucnu zakázat takzvanou **dvojí kvalitu potravin**. Na tento problém upozornila Česká republika společně se Slovenskem, Polskem a Maďarskem poté, co nezávislé testy odhalily, že pod stejným názvem a obalem se napříč EU prodávají odlišné potraviny. Čokoláda prodávaná v ČR například obsahovala méně kaka a než čokoláda v totožném balení dostupná v německých obchodech. Přestože Evropská unie se původně nechtěla problémem zabývat, díky úsilí České republiky a jejích europoslanců se nakonec podařilo přimět instituce k jednání. Dnes je kauza dvojí kvality potravin řešena na celoevropské úrovni, spotřebitelé tak již brzy získají jistotu, že zboží, které si koupí v ČR, **bude stejně kvalitní** jako to rakouské nebo německé.

Méně plastů, méně emisí, ale více povinností

Evropská unie se zapsala do historie také jako ochránce životního prostředí. Podařilo se jí mimo jiné dohodnout na **zákazu jednorázových plastů**, jako jsou například plastová brčka či nádoby. Přelomové rozhodnutí přijaly

instituce EU za rekordně krátkou dobu. Evropská komise navrhla zákaz jednorázových plastů v květnu 2018 a členské státy společně s Evropským parlamentem jej **odsouhlasily začátkem roku 2019**. Výrazně se EU po-depsala také na **omezování skleníkových plynů**. Připojila se k **Pařížské dohodě o ochraně klimatu**, jejímž cílem je snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů o nejméně 40 % v porovnání s rokem 1990. Aby EU své mezinárodní závazky splnila, požaduje například **snížení emisí CO₂ u automobilů o 37,5 %** a u nákladních vozidel a autobusů o 30 %. V Evropě také již od roku 2005 funguje systém pro obchodování s emisemi. To znamená, že továrny a elektrárny musí na každou vypuštěnou tunu CO₂ zakoupit na dražbě emisní povolenku. EU tak v podstatě zpoplatnila znečišťování ovzduší. Systém se navíc postupem času vyvíjí a tlačí evropské podniky k čím dál nižšímu objemu vypouštěných emisí.

Každá mince má však dvě strany. Ochránci přírody a milovníci čistého vzduchu sice méně skleníkových plynů jednoznačně uvítají, průmysl se ale musí evropské legislativě přizpůsobovat. Jsou automobilky schopné požadavky unijních zákonodárců splnit? Co si počnou firmy vyrábějící plastové kelímky? Budou mít dostatek financí na zavedení nové technologie, díky níž budou jejich kelímky recyklovatelné? Tvorba legislativy zkrátka není jednoduchou záležitostí a nová opatření vždy najdou jak své podporovatele, tak i kritiky.

Berlaymont – hlavní sídlo Evropské komise

(architekti: Lucien De Vestel, Jean Gilson, A & J Polak; renovace z roku 2000)

Zdroj: Daniel Philippe, Evropská komise - Audiovisual Service

Ochrana osobních dat

Přestože každá legislativa má svá negativa, málokteré evropské opatření spustilo takovou vůli nevole jako pověstné **GDPR**. Nařízení o ochraně osobních údajů bylo reakcí institucí EU na nástup nové éry digitálních technologií. Dříve se totiž citlivé osobní údaje uchovávaly „na papíře“, s rozvojem internetu se ale veškerá data přenesla do online podoby, čímž se stala snadno zneužitelná. Řada společností například sbírá o lidech

nejrůznější údaje, aby jim pak mohly předkládat reklamu na své produkty přizpůsobenou jejich zájmům. Až dosud přitom nebylo možné zjistit, **kdo má k osobním údajům přístup a jak je s nimi nakládáno**. Osobní data se dokonce stávala předmětem obchodu. Nařízení GDPR proto přineslo změnu a lidé dnes **mají větší kontrolu** nad tím, kdo jejich osobní údaje vlastní. Musí sice firmám, úřadům a dalším institucím **udělovat souhlas se zpracováním svých dat**, na druhou stranu ale mohou **požádat o jejich odstranění**. Ti, kdo jejich souhlas dostanou, navíc musí zajistit, že se data nedostanou do cizích rukou. GDPR tak s sebou přináší nejen ochranu dat, ale také řadu **povinností pro české firmy a instituce**. O ochraně údajů napříč EU se vedla debata již od roku 2012, přičemž kontroverzní nařízení se podařilo schválit až v roce 2016. Od května loňského roku je nařízení plně platné.

Posílení vnějších hranic EU

Cena za volání či kvalita potravin a ovzduší jsou pro obyvatele nejstaršího kontinentu bezesporu důležité, žebříčku klíčových témat ale jasně vévodí bezpečnost. Dilem za to může série teroristických útoků a také velká migrační vlna, které byla Evropa svědkem v letech 2015 a 2016. I na tyto nepříjemné události musela Evropská unie reagovat novou legislativou.

Instituce EU se například dohodly na posílení již existující agentury Frontex (dnes již Evropské pobřežní a pohraniční stráž), jejíž zaměstnanci **monitorují a chrání vnější hranice EU**. Dále byl revidován Schengenský hraniční kodex, na jehož základě nyní členské státy musejí **systematicky kontrolovat osoby**, které nejsou občany EU a vstupují na jejich území. Sloužit jim k tomu může i **Schengenský informační systém**, tedy sdílená evropská databáze hledaných, pohřešovaných nebo sledovaných osob či odcizených předmětů. Novinkou je také **systém jmenné evidence cestujících** (PNR), díky kterému mají národní úřady přístup k údajům o osobách, které do Evropy přicestují letadlem. Mohou tak mezi nimi snadněji odhalit nebezpečné osoby.

Další legislativní balík se zaměřil na **udělování azylu a pomoc jižním zemím EU** v případě vypuknutí další migrační krize. Evropská komise například navrhla zřízení nové evropské agentury, která by pomáhala zemím na vnějších hranicích EU registrovat příchozí migranty a rozhodovat o udělení či neudělení azylu. Dlouholetá jednání o přerozdělování uprchlíků z postižených zemí do ostatních evropských států ale dosud **žádné výsledky nepřinesla**. Reforma azylové politiky tak stále čeká na dohodu členských států.

Obchodní dohody

Úspěchů dosahuje Evropská unie také na poli mezinárodního obchodu. Po pětiletém vyjednávání loni podepsala **obchodní dohodu s Japonskem**. Jedná se o nejrozsáhlejší dohodu o volném obchodu, kterou se kdy EU

podánilo uzavřít, a evropské firmy obchodující s Japonskem díky ní ušetří miliardy eur ročně. Smlouvy vyjednaly evropské instituce také s Vietnamem či Singapurem, zatím ale nevstoupily v platnost. Očekává se také uzavření **dohody se státy jižní Ameriky.**

Navzdory současnému protekcionismu Spojených států amerických tedy Evropská unie pokračuje v rozvoji mezinárodního obchodu a stává se v této oblasti globálním lídrem.

Proč je důležité mít europarlament

Mezi roky 2014 a 2019 přijala Evropská unie stovky legislativních návrhů. Za nimi stojí Evropská komise, kterou tvoří zástupci členských států vybraní vládou. Velký kus práce pak leží zejména na Radě EU složené z ministrů jednotlivých členských zemí, kteří k návrhu musí zaujmout společné stanovisko. Lví podíl na výsledné legislativě má pak Evropský parlament, který prvotní návrh upravuje, doplňuje, nebo naopak zkracuje. Poslanci Evropského parlamentu tak mohou mít velký vliv na to, jak výsledná legislativa vůbec vypadá a jaká obsahuje pravidla. Za razantními změnami přitom může stát i jeden jediný europoslanec. Stačí, aby byl schopný přesvědčit své kolegy o tom, že právě jím navržená úprava přinese Evropanům jen to nejlepší – ať už to bude levnější volání, nebo ochrana jejich bezpečí a soukromí.

TVRZENÍ O EU – MÝTY A FAKTA

Jan Husák, Česká rada dětí a mládeže

Na každé prohlášení se lze dívat z různých úhlů pohledu. Vybrali jsme proto pro vás k zamyšlení několik výroků souvisejících s Evropskou unií, které se usadily v české společnosti, ale realita není tak jednoduchá jako novinový titulek.

„Volení Evropský parlament stejně nic neovlivní“

Postavení Evropského parlamentu se v historii evropské integrace vyvíjelo. Zatímco dříve mohl většinu návrhů jen konzultovat a doporučovat změny, dnes má již více pravomocí k ovlivňování evropských politik.

Od roku 1979 jsou evropští poslanci voleni přímo občany, a s tím se začaly postupně zvyšovat jejich pravomoci. Poslední rozšíření pravomocí poslanců Evropského parlamentu souvisí s přijetím tzv. Lisabonské smlouvy (www.euroskop.cz/192/sekce/lisabonska-smlouva). Po jejím schválení má parlament – až na výjimky – stejnou váhu v evropském rozhodování jako Rada EU, tedy zástupci vlád jednotlivých členských států EU.

Evropský parlament je také vedle Rady EU jedinou institucí EU, která má pravomoc přijímat novou evropskou legislativu, jejíž návrhy připravuje Evropská komise. Jedná se o tzv. **řádný legislativní proces**, který se vztahuje na většinu legislativy EU.

Evropská legislativa ovlivňuje více či méně cca 80 % veškeré legislativy přijímané v ČR, a proto stojí za to přijít k volbám a ovlivnit tak, kdo v Evropském parlamentu bude rozhodovat.

V případě, že se parlament nemůže shodnout s Radou EU, usilují zástupci obou institucí – tedy vlád členských států a Evropského parlamentu – o společnou dohodu v tzv. **dohodovacím řízení**.

Evropský parlament také spolupracuje s parlamenty národními v členských státech EU. Ty národní, tedy i český, mají možnost vznést své připomínky k evropské legislativě projednávané v Evropském parlamentu, pokud se domnívají, že by se tematikou měly zabývat národní parlamenty, a nikoli EU. Od zaslání návrhu evropského právního aktu mají národní parlamenty osm týdnů na to, aby jej posoudily a případně se přihlásily o jeho řešení na úrovni členských států.

„EU nám zakázala pomazánkové máslo“

Jedním z pilířů Evropské unie je tzv. jednotný trh, jehož smyslem je zajistit volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. V rámci jednotného trhu platí pravidla závazná pro všechny jeho účastníky.

Cílem těchto opatření je sjednocení požadavků na bezpečnost, hygienu a kvalitu. Nesplnění požadavků ovšem neznamená úplný zákaz prodeje, ale pouze jeho omezení. Tradiční lokální potraviny jsou zároveň chráněny známkami na základě původu (například Pohořelický kapr), zeměpisného označení (například Hořické trubičky) či receptury (například špekáčky). Takto chráněných potravin je v ČR celkem 34. Pomazánkové máslo ovšem mezi chráněné potraviny u nás nepatří, a podléhá proto pravidlům platným pro jednotný trh.

Předpisy Evropské unie říkají, že výrobek je možné označit názvem „máslo“ jen v případě, pokud obsahuje minimálně 80 % tuku. Obsah tuku v pomazánkovém másle bývá v závislosti na značce mezi 20–40 %. Odlišné jsou i vstupní suroviny k jeho výrobě. Místo mléka je základem pro výrobu mléčná sušina či zakysaná smetana. Pomazánkové máslo tak nesplňuje definici másla, a proto evropská regulace zakazuje užívání pojmu, který by mohl v rámci jednotného trhu klamat zákazníky. Produkt se může dále vyrábět i prodávat, ovšem z rozhodnutí Soudního dvoru EU pouze pod názvem, který je v souladu s evropskou legislativou.

„EU zakázala zabijačky“

Byla to skutečně Evropská komise, kdo navrhl změnu pravidel týkajících se zabíjení domácích zvířat, a tedy i tradičních zabijaček. Tento návrh měl především dva cíle: sjednotit pravidla v rámci jednotného trhu tak, aby se mezi státy příliš nelišila, a zároveň zajistit, aby pravidla nebyla zastaralá a odpovídala dnešním poznatkům o porážkách a vhodném způsobu zacházení se zvířaty. Důraz je kladen kupříkladu na omračování zvířat – norma stanoví, že má probíhat humánním způsobem, například pomocí jatečních pistolí, a nikoliv kladivem jako v minulosti. Důležité je, že tato pravidla byla schválena Radou EU, tedy představiteli vlád členských států, **včetně vlády ČR, a to během jejího předsednictví v Radě EU**. Úřadující ministr zemědělství Jakub Šebesta tehdy dokonce označil finální podobu rozhodnutí za „velký diplomatický úspěch“.

Před časem se v médiích objevilo, že Evropskou unií vynucená novela veterinárního zákona zakazuje tradiční české zabijačky s tím, že již nebude možné provádět zabijačky veřejně. Fakt, že jsou produkty z domácí porážky určeny pouze pro užití v dané domácnosti, je přitom definován veterinárními předpisy **již od roku 1961**. Už před novelou zákona, která vzbudila pozornost v médiích, tedy bylo možné porážet prasata buď pouze pro domácí účely, nebo na jatkách. České televizi za odvysílání této fakticky chybné informace byla dokonce Radou pro rozhlasové a televizní vysílání uložena pokuta.

Produkty ze zabijaček se tak samozřejmě smí prodávat pořád, avšak stejně jako dříve jen po kontrole kvality výrobku a za předpokladu, že prase bylo poráženo na certifikovaném místě, za dodržení hygienických podmínek a kvalifikovaným řezníkem. Doma si tedy zabijačku můžete zorganizovat tak jako dříve. Jen výrobky z domácí zabijačky jsou **již přes 50 let** určeny výhradně pro vaši spotřebu.

„EU nám zrušila žárovky“

Případ zákazu žárovek ilustruje, jak důležité je zkoumat původ legislativy. Když se mluví o Bruselu, který jednotlivým státům svévolně diktuje, co smí a nesmí, je tím nejčastěji myšlena Evropská komise, která má pravomoc iniciovat legislativu a mezi institucemi EU představuje nadnárodní prvek. Důležité je ovšem zmínit, že v případě žárovek to nebyla Evropská komise, která jako první přišla s návrhem na změnu. Byla to Evropská rada, tedy vedoucí představitelé členských států, kdo vyzval Evropskou komisi „k urychlenému předložení návrhů, aby bylo možné přijmout požadavky na zvýšenou energetickou účinnost kancelářského a pouličního osvětlení do roku 2008 a žárovek a jiných forem osvětlení v domácnostech do roku 2009“.

Rada EU (konkrétně ministři pro energetiku, včetně zástupce českého ministerstva průmyslu a obchodu) pak vyzvala Evropskou komisi, aby „předložila v roce 2008 návrh nařízení, kterým bude zahájen proces postupného stahování klasických žárovek z trhu“. Navržená legislativa pak byla schválena Radou EU (tzn. představiteli občanů volených vlád členských států, **tedy i ČR**) a Evropským parlamentem (jehož zástupce si evropští občané volí přímo). Ve věci zrušení klasických žárovek tedy zcela zásadní roli hráli představitelé vlád jednotlivých členských států (spíše než „byrokraté v Bruselu“) – včetně té, kterou jsme si zvolili my.

Nahrazování klasických žárovek těmi úspornějšími je celosvětový trend, který započaly v roce 2005 Brazílie a Venezuela. Ke stejnému kroku se postupně přidávaly a přidávají další státy – jako Kanada, Spojené státy americké, Austrálie, Švýcarsko nebo Rusko.

Další země by se k tomuto kroku zřejmě připojily také – bez ohledu na existenci EU. To, že i Česká republika usiluje o snižování spotřeby energií a ochranu životního prostředí, dokazuje česká národní legislativa, například energetická politika ČR či zákony o energiích. K nahrazení žárovek by tedy s největší pravděpodobností došlo i bez EU, byť naše členství tento proces patrně urychlilo.

Úspora alternativních světelných zdrojů se zachováním světelné účinnosti může být v případě tzv. kompaktních a LED žárovek až kolem 80 %. Halogenové a další povolené druhy uspoří se stejným světelným výkonem mezi 20–40 % energie. Zákazník si nyní může vybrat z různých typů světelných zdrojů. Neplatí tedy, že použití úsporných žárovek nutně znamená pobyt v pronikavém „neosobním“ světle, které produkuje vrčící zářivka pod unifikovaným krytem.

Životnost alternativních zdrojů světla je navíc v průměru mnohem delší, než tomu bylo u klasických žárovek. Při výrobě alternativní žárovky se také nevyužívá tolik vzácných zdrojů, jako byl například v případě klasických žárovek wolfram.

„EU zakázala silné vysavače“

Tento bombastický titulěk na nás v různých variantách vyskakuje v mediálním prostoru již od roku 2013. Přesnější by však byl, kdyby říkal, že EU omezila energeticky náročné vysavače. A přidat by se mohlo, že **ročně se v EU na vysávání tak ušetří asi třetina roční spotřeby elektrické energie celé České republiky**. EU se totiž vůbec nezaměřuje na výkon vysavače, ale jeho energetickou náročnost – podobně jako se dříve již osvědčilo u praček, myček, ledniček apod. Navíc to zdaleka není jen výmysl EU. Tak si to vezměme pěkně popořádku.

Pro začátek si uvědomme, že výkon (síla) vysavače se nerovná jeho energetické spotřebě. Tuto zjednodušenou rovnici nastavili do mysli lidí spíše prodejci, kteří se snažili hlavně prodat, aniž by jim šlo o cokoli jiného.

EU se již v letech 2010 a 2011 v rozsáhlé veřejné konzultaci dotazovala lidí, ale především výrobců vysavačů, jak podle nich omezit spotřebu elektrické energie. Sami zástupci výrobců vysavačů většinou uvedli, že dávají přednost regulačním opatřením před dobrovolnými dohodami („samoregulace“), a to formou tzv. energetických štítků. (Asi je dobře znáte – zelený štítek A jako energeticky nejúspornější, potom třeba oranžové C či červené D pro energeticky náročnější výrobky. Pro různé výrobky existují různé varianty této stupnice.)

V roce 2013 tedy Evropská komise skutečně vydala nařízení, které omezuje zejména energetickou spotřebu vysavačů. Ale byla k tomu oprávněna rozhodnutím Evropského parlamentu, tedy našimi volenými zástupci a zástupci vlád členských států, včetně ČR. Jednalo se o nařízení o tzv. ekodesignu vysavačů.

Často se v médiích strašilo tím, že se úředníci EU ve svých, pravidelně vysávaných, kancelářích nezamýšlí nad důsledky, že např. v hotelích a průmyslu, kde se používají specifické vysavače, respektive čističe, se bude muset vysávat déle, a spotřeba energie se tak naopak zvýší. Trochu se opomněli zmínit, že vysavače pro mokré čištění, vysavače pro mokré a suché čištění, vysavače na baterie, robotické vysavače, průmyslové vysavače a centrální vysavače byly již v samotném nařízení z těchto opatření vyjmuty.

Co se tedy stalo za ty roky? Výrobci vysavačů investovali do vývoje nových modelů a díky jasným pravidlům pro všechny vytvořili celou řadu **energeticky úspornějších modelů**, jejichž sací výkon je stejný nebo lepší než byl v minulosti, a zároveň se daří šetřit nezanedbatelné množství energie. A navíc třeba i omezovat prašnost vysavačů, což pomáhá např. alergikům.

„EU zakáže hranolky, brambůrky, chléb a kávu“

Aneb jak udělat v očích lidí z EU nepříčetnou instituci. Evropská unie nikdy neprojednávala a neřešila zákaz hranolků, brambůrek, chleba či kávy. Proč by taky? Vždyť specialitou zrovna bruselské gastronomie jsou právě dvakrát smažené hranolky. . . Na druhou stranu Evropská unie řešila v letech 2017 a 2018 v rámci ochrany spotřebitelů výrobní postupy některých potravin, při nichž se používá olej za vysokých teplot a při nesprávném technologickém postupu vznikají **rakovinotvorné látky** – akrylamidy.

Proto navrhla Evropská komise nařízení, které se zaměřuje na úpravy technologických postupů, preferenci vhodnějších typů potravin (např. vhodnější odrůdy brambor pro úpravy ve vyšších teplotách apod.) a kontrolu hladiny **akrylamidů** ve vyrobených potravinách. Nařízení tedy žádné výrobní postupy nezakazuje, pouze vyžaduje kontrolu hladiny akrylamidů u výrobků, jejichž výrobní postupy jsou odlišné od těch doporučených. (Např. pokud je při přípravě bramborových lupínků teplota oleje vyšší než 168 stupňů Celsia. Pokud chce výrobce smažit brambůrky třeba při 200 stupních, může, jen musí zkontrolovat, kolik akrylamidů potom ve svých brambůrkách má, a informovat o tom příslušné orgány i spotřebitele, jakým způsobem brambůrky vyrobil.)

Takže mluvit o zákazu, natož plošném, takových potravin je naprostý nesmysl. Navíc se na toto téma vedly diskuze mezi EU a členskými státy takřka dva roky a se vznikem takového nařízení **souhlasila i česká vláda**. Do **veřejných konzultací** se mohli zapojit jak odborníci, tak široká veřejnost.

„EU platí nesmyslné projekty“

EU nabízí v rámci vyrovnávání rozdílů kvality života v jednotlivých státech různé fondy a programy, kdy mohou zájemci požádat o podporu pro své projekty v jednotlivých členských státech. Státům nebo regionům, které jsou chudší, přispívá EU – a její ekonomicky úspěšnější státy – vyšší částkou.

Od vstupu do Evropské unie Česká republika zatím každým rokem ze společného rozpočtu EU více peněz přijala, než do něj odvedla, je tedy čistým příjemcem evropských peněz (viz graf). Tato bilance je dána zejména příjmy České republiky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti (neboli **Kohezního fondu**), které jsou určeny k vyrovnání rozdílů v rozvoji jednotlivých regionů. Do rozpočtu EU přispívá Česká republika, stejně jako ostatní členské státy, částkou ve výši 1 % svého hrubého národního příjmu a částí daně z přidané hodnoty.

Každý stát se s EU domlouvá na tom, do jakých prioritních oblastí budou prostředky určeny. Záleží už potom na občanech, jaké projekty v těchto dohodnutých oblastech navrhnu a za podpory EU uskutečňuji. EU se snaží kontrolovat, jak byly prostředky využity. Základy pro případné zneužití prostředků tedy nevycházejí se záměrů EU, ale jsou obsaženy v projektech,

kteří připravují převážně občané EU (veřejné i soukromé instituce, organizace, firmy, spolky atd.). Evropská unie podle svých pravidel a možností kontroluje, zda projekty splňují pravidla (zaměření), které si daný stát s EU domluvil.

Příjmy a platby ČR do rozpočtu EU

Zdroj: www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/ceska-republika-ziskala-v-roce-2018-z-ro-34158

Kde čerpat další informace?

Pokud se setkáte s nějakým tvrzením o EU, většinou neuvěřitelně znějící zprávou, jejíž titulky si přečtete a hned vás napadne něco typu „to přeci není možné!“, „jak je tohle vůbec napadne?“ apod., vězte, že se můžete často stát cílem informační či bulvární manipulace. V takových případech je dobré se zajímat o původ a smysl informace více. EU sama se snaží jednoduchou formou takové informace uvádět na pravou míru. Jedním z prvních zdrojů tak mohou být tzv. **Euromýty**, které na pravou míru uvádí Zastoupení Evropské komise v ČR na svých webových stránkách www.ec.europa.eu/czech-republic/news/euromyty_cs.

Krátké a přehledné informace o tom, co se děje v EU a jaký význam to má pro ČR, můžete dostávat také pravidelně zdarma, když se přihlásíte k odběru Týdeníku o EU aktualitách přímo od Zastoupení Evropské komise v České republice: www.ec.europa.eu/czech-republic/news/newsletter_cs a newsletteru od Informační kanceláře Evropského parlamentu v České republice: www.europarl.europa.eu/czechrepublic/cs/newsletter.

EVROPA PRO MLADÉ

Jan Husák, Česká rada dětí a mládeže

Evropská unie nabízí mladým lidem řadu možností a příležitostí.

Zdroj: platforma Tentokrát budu volit, Evropský parlament

Svoboda cestování

Svoboda cestování je asi nejčastěji zmiňovanou výhodou v Evropské unii. EU je postavena na volném trhu osob, služeb, zboží i kapitálu. Občané EU mají legislativně zakotvena ve všech členských státech stejná práva jako občané daného státu. Díky tzv. **Schengenské dohodě** mohou také mezi řadou evropských zemí cestovat bez cestovního pasu, jen s občanským průkazem, a bez celních kontrol na hranicích.

Studium v EU

V rámci EU je možné studovat školu v jiném státě bez větších obtíží. Dříve to tak jednoduché rozhodně nebylo. Díky evropskému programu Erasmus+ mohou mladí lidé absolvovat část studií v zahraničí (www.ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/individuals/students/studying-abroad_cs) dokonce s finanční podporou, a to včetně aktivit mimoškolního vzdělávání a práce s mládeží. V posledních letech mohou mladí lidé od EU získat podporu i na celé dvouleté navazující magisterské studium v zahraničí.

Dobrovolnictví v EU

Všichni mladí lidé do 30 let mohou využít nabídky **Evropské dobrovolné služby** (www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/evropska-dobrovolna-sluzba/). EU současně nabízí také možnost podpory vlastních vzdělávacích či dobrovolnických aktivit v EU i mimo ni.

Evropský sbor solidarity

Novým programem EU na podporu aktivit zejména mladých do 30 let v oblasti pomoci své komunitě, ale i různým dalším společnostem napříč Evropou i mimo ni je tzv. Evropský sbor solidarity (www.dzs.cz/cz/evropsky-sbor-solidarity/). Jeho podstatou je podporovat hodnotu solidarity mezi lidmi. Do sboru se mohou zapojit jak dobrovolníci, tak i mladí hledající pracovní zkušenost a náplň pomáhající rozvoji naší společnosti.

Práce a stáže v EU

Pro mnoho mladých lidí může být vycestování za první práci velmi dobrou životní zkušeností, při které se naučí nejen jazyk, ale také lépe zvládat různé životní situace a výrazně se osamostatní. EU nabízí mladým lidem kromě **zjednodušení placení daní a pojištění** i další programy, například službu Tvoje první práce přes EURES (ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1160&langId=cs), která pomůže najít práci snáze ještě před odjezdem za hranice ČR.

V reakci na uplynulou ekonomickou krizi z počátku desetiletí a narůstající nezaměstnanost mladých lidí napříč Evropou zavedla EU také tzv. **Záruky pro mladé** (ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=cs). V jejich rámci se všechny členské státy zavázaly zajistit, že každý mladý člověk do 25 let věku obdrží do čtyř měsíců poté, co se stal nezaměstnaným nebo ukončil formální vzdělání, kvalitní nabídku pracovního místa, dalšího vzdělávání, učňovského programu nebo stáže. Česká republika se rozhodla věkovou hranici zvýšit na 29 let.

V minulých letech vyčlenila EU také několik miliard eur na podporu zaměstnávání mladých lidí po celé EU.

Podnikání v EU pro mladé lidi

EU poskytuje příležitosti i pro mladé začínající podnikatele, kteří by rádi získali nové informace a cenné zkušenosti z podnikatelského prostředí nejen v ČR, ale i v ostatních zemích EU. Stačí využít programu Erasmus pro mladé podnikatele (www.erasmus-entrepreneurs.eu/index.php?lan=cs) a vyrazit třeba i na program stínování a sledování práce úspěšných podnikatelů v zahraničí.

Mladí lidé se mohou zapojit do evropské politiky mládeže

Politika EU je otevřená i názorům mladých lidí. Jako kdokoli jiný, tak i mladí lidé se mohou zapojit do různých veřejných konzultací (www.ec.europa.eu/info/consultations_cs) k tématům, které EU řeší.

Pro usnadnění zapojení mladých lidí do evropského rozhodování, které se týká přímo otázek spojených s politikou mládeže, zavedla v letech 2010

až 2018 EU tzv. Strukturovaný dialog EU s mládeží. Pro následující léta do roku 2027 umožňuje EU mladým lidem zapojovat se do tvorby evropských politik tzv. Dialogem EU s mládeží, který navazuje v České republice dále na Strukturovaný dialog s mládeží (www.strukturovanydialog.cz).

Věděli jste, že např. nápad výměnných programů Erasmus pro vysokoškolské studenty vychází z návrhu mladých lidí ještě z 60. a 70. let minulého století? A tenkrát Evropa zdaleka nebyla občanům tak otevřená! Hrůza mladých se ale tenkrát nebála a získala si postupně sympatie Evropského společenství.

Evropské cíle pro mládež – EU Youth Goals

V rámci strukturovaného dialogu EU s mládeží vytvořili mladí lidé z celé Evropy společně se zástupci členských států tzv. Evropské cíle pro mládež (www.strukturovanydialog.cz/youthgoals). Jedná se o 11 hlavních cílů v oblastech, které se mladých v celé Evropě aktuálně přímo dotýkají. Dále jsou rozpracovány do celé řady dílčích cílů v rámci těchto oblastí. Členské státy EU, včetně České republiky, poté přijaly Evropské cíle pro mládež jako součást nové Evropské strategie pro mládež na léta 2019 až 2027. Dotýkají se oblastí jako vzdělávání, zdraví, cestování, práce...

Informace z EU pro mladé lidi

Informace o EU zaměřené na mladé lidi je možné sledovat na portálu Eurodesk.cz nebo na Evropském portálu pro mládež (www.europa.eu/youth/).

Informace jsou k dispozici ve všech jazycích EU, včetně češtiny. Existuje také řada soutěží a iniciativ pro mladé lidi, například Euroscola (www.euroscola.cz), Evropský týden mládeže, Evropská setkání mládeže apod., kdy se mohou mladí přímo setkat a diskutovat s politiky i úředníky EU, členských států, ale i mezi sebou navzájem a svými vrstevníky z celé EU. Stačí jen sledovat aktuální dění a vybrat si aktivitu, která vás zaujme.

Aktuální dění k volbám do Evropského parlamentu – platforma Tentokrát budu volit

Evropský parlament se snaží napříč Evropou poskytovat vyvážené informace o dění v EU a o nadcházejících volbách do Evropského parlamentu 2019. Proto spustil celoevropskou platformu Tentokrát budu volit (www.tentokratbuduvolit.eu). Evropský parlament nejen žádá, abyste k volbám přišli, pokud můžete již volit, ale abyste pomohli přesvědčit také ostatní, aby se svého práva volby našich zástupců v EU nevzdávali a smysluplně jej využili. Demokracie bez voleb totiž není demokracií. Kampaň upozorňuje, že **každý musí převzít svůj díl odpovědnosti za svoji budoucnost**. Přihlásit se můžete k odběru e-mailových informací či kampaň sledovat na sociálních sítích.

EU A MIGRACE

Kristýna Brožová, Anna Pacovská, Varianty-Program migrace

S pojmem migrace se v posledních letech setkáváme každodenně. Od roku 2015, kdy byla tzv. migrační krize na svém vrcholu, slovo migrace slýcháme ze všech stran. Vyjadřují se k ní politici, média, je tématem diskuzí mezi přáteli, a to výrazně více než kdy předtím. Jedná se ale o dlouhodobý jev, ať už jde o migraci regulérní, tedy zejména za prací, vzděláním a nejčastěji z důvodu sloučení rodiny, nebo tzv. neregulérní, tedy příchod lidí bez platných víz. Téma se významně týká i fungování Evropské unie.

Proč lidé migrují?

Důvody lidí k opuštění rodné země jsou různé. Motivací může být studium, práce, rodina nebo „jen“ touha po poznání něčeho nového. V takovém případě mluvíme o migraci dobrovolné a migrující osobu označujeme jako migranta. Podle OSN je migrantem každá osoba bez ohledu na státní příslušnost, která opustí obvyklou zemi svého pobytu (zpravidla tu, kde se narodila) na dobu delší než jeden rok, a to dobrovolně, se záměrem určitým způsobem změnit nebo zlepšit svůj život. Podle posledních údajů OSN bylo v roce 2017 na celé planetě 258 milionů migrantů.¹

Druhou skupinu migrujících tvoří **lidé na útěku**, kteří svůj domov opouštějí nedobrovolně. Podle údajů OSN z června 2018 je v současnosti celosvětově nuceně vysídleno nejvíce lidí od konce 2. světové války – více než 68 milionů, a to především z důvodu mezinárodních válečných konfliktů, občanských válek v jejich domovských státech nebo třeba z důvodu živelných katastrof. Více než 40 milionů z nich tvoří tzv. *IDPs* (internally displaced persons; **osoby, které byly vysídleny uvnitř své vlastní země**) a přibližně 28 milionů tvoří tzv. **uprchlíci**. Pojem uprchlík se vztahuje na kteroukoli osobu, jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy z **pronásledování z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních, z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů**. Celkem 57 % všech uprchlíků pochází pouze ze tří zemí: Sýrie, Afghánistánu a Jižního Súdánu. V Evropě se aktuálně nachází 17 % všech uprchlíků, 85 % jich hostí rozvojové země. Nejvíce uprchlíků se aktuálně nachází v Turecku. Podle údajů UNHCR (Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) to k červnu 2018 bylo přes 3,5 milionů lidí, převážně ze Sýrie.²

¹ UN DESA: International Migration Report 2017: Highlights, New York 2017.

² UNHCR: Figures at a Glance: Statistical Yearbooks, 19. 6. 2018. Dostupné online na www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html

Migrační politika EU a jednotlivých členských států

Je třeba rozlišovat mezi pohybem občanů států EU uvnitř unie, který se řídí zásadou volného pohybu osob, a migrací občanů tzv. třetích zemí, případně migrací žadatelů o mezinárodní ochranu, na něž především cílí migrační politika EU i jednotlivých států. EU svou vízovou politikou stanovuje, které země ne/mají vízovou povinnost pro vstup na území EU, sjednocuje pravidla pro krátkodobé, tzv. schengenské vízum (do tří měsíců pobytu). Do jisté míry také prostřednictvím Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF), zřízeného Evropským parlamentem, ovlivňuje azylové a integrační politiky jednotlivých států tím, že stanovuje priority v této oblasti. Po legislativní stránce je ale integrace migrantů do hostitelské země, jakožto klíčová záležitost pro fungování společnosti, v kompetenci jednotlivých členských států. Členské státy svou vlastní legislativou upravují podmínky pobytu a zejména zaměstnávání.

Jedním ze zásadních principů EU je volnost pohybu. Na tu si většina z nás velmi rychle zvykla. Se vstupem ČR do schengenského prostoru se v podstatně jedinou vnější hranicí Česka stala mezinárodní letiště. S jeho rozšířením se v rámci EU zintenzivnila spolupráce v oblasti ochrany vnějších hranic, jejímž důsledkem je zřízení agentury Frontex koordinující společné operativní akce.

Snahy o společnou migrační a azylovou politiku se datují od 90. let. Ovšem její hlavní agenda, tedy umožnění vstupu na své území a úprava podmínek pobytu, patří mezi jedny z nejcitlivějších otázek, na které hledají evropské státy jen obtížně společnou odpověď. Odlišný přístup k řízení migrace na svém území má samozřejmě své důvody. Jednotlivé země se historicky potýkají s odlišnými migračními toky na své území, s odlišnými ekonomickými a společenskými podmínkami a svou roli hrají také postoje jednotlivých vlád.

Evropa a migrační krize

Azylová migrace do EU byla poměrně stabilní až do roku 2013 (200 až 400 tisíc žádostí ročně), kdy začalo množství lidí usilujících o mezinárodní ochranu skokově narůstat. Na konci roku 2013 EU evidovala již 485 tisíc žadatelů, ale zdaleka to ještě neměl být vrchol.³ Předznamenáním nadcházející tzv. uprchlické krize se stala tragická nehoda rybářské lodi převážející uprchlíky přes Středozemní moře, která ztroskotala 3. října 2013 u ostrova Lampedúsa. Fotografie 359 bezvládných těl obletěly svět a událost přitáhla pozornost evropských politiků, ale především světových i českých médií.

Na zvýšené počty přicházejících migrantů a žadatelů o azyl mělo vliv hned několik faktorů. Vyostřující se válka v Sýrii a zhoršující se podmínky pro život uprchlíků v uprchlických táborech v Turecku měly za následek, že se

3 UNHCR: Asylum trends 2014, 26. 3. 2015. Dostupné online na www.unhcr.org/551128679.pdf

k opuštění svého domovského státu a imigraci do Evropy rozhodlo výrazně více lidí než kdy předtím. V roce 2015 bylo v EU podáno již přes milion žádostí o azyl. Primárně tito lidé neregulérně překračovali hranice v Řecku a v Itálii.⁴ Tato krize přinesla intenzivnější debaty o harmonizaci migračních politik, kdy se do popředí dostala zejména otázka společného azylového systému.

Jádrem společného evropského azylového systému je dublinské nařízení, podle něhož se určuje, která země je odpovědná za zpracování konkrétní žádosti o azyl. Obecně platí, že je to první země EU, na jejíž území žadatel vstoupí. Tento systém ovšem způsobil situaci, kdy hraniční země, jako je Itálie, Řecko a Španělsko, nesou obrovskou zátěž příchodu migrantů a žadatelů o azyl. V květnu 2015 Evropská komise přijala strategický dokument – Evropskou agendu o migraci, který byl politickou odpovědí na tuto situaci. Jedním z opatření desetibodového plánu byly i kvóty na přesídlení lidí z nejzatíženějších zemí Itálie a Řecka do dalších zemí států EU. Myšlenka kvót vycházela z důrazu na vzájemnou solidaritu a potřeby dělení odpovědnosti mezi jednotlivými členskými státy EU. K systému přerozdělení uprchlíků na základě kvót se Česko od začátku spolu se Slovenskem, Maďarskem a Rumunskem stavělo velmi negativně a v podstatě odmítlo na své území kohokoli přijmout (během let 2015–2017 přijalo Česko v rámci tzv. přesídlení 12 osob). Program kvót nakonec oficiálně skončil v září 2017 na jednání summitu Evropské komise.

Migrace v řeči čísel

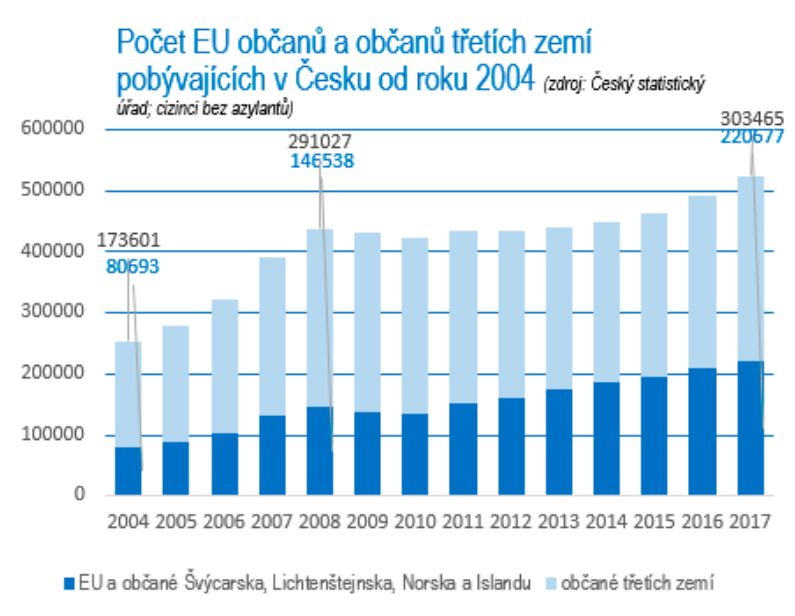
Podle statistik Eurostatu žilo v roce 2018 v EU 22,3 milionu migrantů, kteří nejsou občany EU, což je 4,4 % z celkového počtu obyvatel EU. Detailní evropské statistiky ukazují, že v roce 2017 přišlo do EU celkem 4,4 milionu lidí, přičemž 3,1 milionu lidí EU zároveň opustilo. Číslo 4,4 milionu v sobě zahrnuje jak občany EU, kteří přišli do jiného členského státu (1,3 milionu), tak občany zemí mimo EU (2 miliony).⁵

V Česku bylo ke konci roku 2018 evidováno 567 tisíc migrantů, což je přes 5 % celkového počtu obyvatel ČR. Nejpočetnější skupinou cizinců v Česku jsou Ukrajinci (131 709), Slováci (116 817), Vietnamci (61 143) a Rusové (38 223). Z dalších zemí EU jsou mezi migranty nejpočetnější Poláci (21 279) a Němci (21 267).⁶

4 HESOVÁ, Z., JUNGWIRTH, T., *Uprchlíká krize v roce 2015 a evropská odpověď*, AMO: 2016, s. 3., Dostupné online na www.amo.cz/cs/azylova-a-migracni-politika-eu-do-roka-a-do-dne/uprchlicka-krize-v-roce-2015-a-evropska-odpoved/

5 Eurostat: *Migration and migrant population statistics*, 12. 3. 2019. Dostupné online na ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/1275.pdf

6 ČSÚ: *Cizinci: počet cizinců v ČR*, 13. 3. 2019. Dostupné online na www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_201812.pdf/1f054d7a-092e-4d69-be72-d5116334e3ce?version=1.0

Podle aktuálních statistik vydaných EASO (European Asylum Support Office) **požádalo v roce 2018 v EU o azyl 628 536 lidí**. Je to o 10 % méně než v roce 2017 a méně než v roce 2014, před začátkem tzv. migrační krize. Nejčastější zemí původu žadatelů o mezinárodní ochranu zůstává dlouhodobě **Sýrie, Afghánistán a Irák**. Kladně bylo v loňském roce v EU vyřízeno 34 % žádostí.⁷

Dopady migrační krize na EU

Migrační krize přinesla pro Evropskou unii celou řadu následků. Mnohé evropské země reagovaly zpřísněním azylových podmínek. Rakousko přijalo restriktivní azylový zákon, Maďarsko postavilo na hranicích plot a také Německo postupně přijalo opatření, která ztěžují podmínky slučování rodin. Migrace se stala jedním z politicky nejožehavějších témat, zejména pokud jde o migranty z Blízkého východu a Afriky. V Česku zaujala významné místo ve volebních programech všech politických stran kandidujících v parlamentních volbách v roce 2017. Politická debata o migrační krizi měla bezpochyby dopad jak na nabourání principů vnitro-unijní solidarity, tak na ohrožení stability celého schengenského prostoru. Na dlouhodobě udržitelný a systematický přístup k řešení příčin a dopadů migrace na úrovni EU zatím stále čekáme.

⁷ EASO: *Latest asylum trends – 2018 overview*, 13. 2. 2019. Dostupné online na www.easo.europa.eu/asylum-trends-overview-2018

CO ZNAMENÁ BREXIT?

Jaromír Marek, zpravodaj Českého rozhlasu v Londýně

Brexit (složenina slov Britain a exit, tedy odchod) znamená proces odchodu Spojeného království z Evropské unie. O tom, že Británie společenství opustí, **rozhodli občané v referendu 23. června 2016**. Účast v něm byla velká, dostavilo se 71 % oprávněných voličů (přes 30 milionů lidí). Výsledek byl ovšem velmi těsný: pro setrvání v EU hlasovalo 48,1 %, zatímco pro odchod 51,9 %. Rozhodla tedy necelá dvě procenta hlasů. Výsledky se přitom regionálně výrazně lišily – zatímco Anglie a Wales hlasovaly pro brexit, obyvatelé Skotska a Severního Irska byli většinově pro setrvání v unii. **Nejvýrazněji setrvání volili obyvatelé Londýna**, v některých částech (např. v severo-londýnské čtvrti Haringey) to bylo 76 % lidí.

Jako důvod pro odchod z Unie uváděli Britové nejčastěji **omezení nekontrolované migrace** (zejména z tzv. nových členských zemí EU, tedy i České republiky), **ukončení plateb do unijního rozpočtu a návrat kontroly** nad justicí, zemědělskou politikou a rybolovem zpět do britských rukou.

Svůj záměr vystoupit z Evropské Unie oznámila oficiálně britská vláda 23. března 2017. Formálně tak zažádala o tzv. aktivaci článku 50 Smlouvy o Evropské unii (tzv. Lisabonská smlouva z roku 2008), který stanovuje postup pro případ, že se některý z členských států rozhodne společenství opustit. Brexit je v tomto směru precedencem, **Spojené království je první zemí, která Evropskou unii opouští**. Původní termín brexitu byl stanoven na 29. 3. 2019 ve 23.00 hod.

Kontroverze kolem kampaně před referendem o brexitu

Referendum o vystoupení Británie z Evropské unie provázela rozsáhlá kampaň, která se později stala terčem kritiky. Ta mířila zejména na tábor odpůrců EU. Už pár měsíců po referendu (8. října 2016) zveřejnila společnost Transparency International zprávu, která hovoří o „propasti mezi demokratickým charakterem britského referenda a financováním kampaně za odchod z Evropské unie“. Z analýzy vyplývá, že **více než polovina sponzorských darů na kampaň za brexit pocházela od pouhých deseti miliardářů** a 95 % z celkové částky vynaložené různými skupinami na kampaň zaplatilo jen sto sponzorů. Vyšetřovací komise britského parlamentu později zjistila, že např. byznysmen Arron Banks, který stál u zrodu kampaně za brexit Vote Leave, investoval do propagace 8,4 mil liber (252 mil Kč). Terčem kritiky se stalo i financování probrexitové kampaně (nezákonné navyšování rozpočtu), ovlivňování kampaně ze strany sociálních sítí (poslanecká komise mluví o ruských internetových trollech, kteří zahltili sociální sítě spoustou desinformací a lží). V souvislosti s kampaní se řešilo i zapojení společnosti Cambridge Analytica. Tato poradenská společnost využívala data získaná ze sociálních sítí k cílené propagaci a ovlivňování voličů. Britský parlament hovořil v této souvislosti v únoru 2018 o „dezinformačních kampaních a o manipulaci voleb.“

Hlavní postavy brexitu

Nigel Paul Farage

Poslanec Evropského parlamentu, zakládající člen Strany nezávislosti Spojeného království (**UKIP**). Farage byl, spolu s konzervativním poslancem Borisem Johnsonem, hlavní tváří brexitu. Krátce po referendu o vystoupení z EU odešel z postu předsedy strany UKIP a z politiky se prakticky vytratil. Legendárním se stal jeho výrok krátce po vyhlášení výsledků referenda o brexitu. Na dotaz televizní moderátorky televize ITV, zda oněch ušetřených 350 mil liber, které podle kampaně UKIPu platí každý týden Británie do Bruselu, půjde opravdu do britského zdravotnictví, odpověděl, že nikoliv. Založit kampaň na tomto slibu prý podle něj „byla chyba“.

Boris Johnson

Poslanec Konzervativní a unionistické strany, bývalý novinář, ministr zahraničí, někdejší starosta Londýna a velký kritik Evropské unie. Referendum o vystoupení Spojeného království z EU požadoval, stejně jako Nigel Farage, dlouhodobě. Během jednání o rozvodové dohodě byl velkým kritikem konzervativní premiérky Theresy Mayové, spekulovalo se o tom, že má ambice vystřídat ji v čele strany. V průběhu roku 2018 se **stáhl spíše do pozadí** a do jednání rozvodové smlouvy příliš nezasahoval.

Theresa Mayová

Ministerskou předsedkyní se Mayová stala v červenci 2016, kdy v premiérské funkci vystřídala Davida Camerona. Ten odstoupil po referendu o brexitu. Theresa Mayová je po Margaret Thatcherové druhou premiérkou v dějinách Británie. Do té doby byla od května 2010 ministryní vnitra. Před nástupem do premiérského křesla patřila k zastáncům setrvání v EU, ale držela se stranou kampaně. Když usedla do Downing street č. 10, prohlásila, že **brexit je nevyhnutelný**. V červnu 2017 se Mayová rozhodla vypsát předčasné volby, aby před jednáním o brexitu posílila svoji pozici. Konzervativci sice vyhráli, přišli ale o většinu v Dolní sněmovně. V červenci 2018 Mayová představila vládní plán brexitu (Plán z Chequers, dle venkovského sídla premiérů), který hodlal zachovat silné obchodní vazby na EU. Zastánci tvrdého brexitu jej označili za příliš měkký a odmítl jej stejně jako summit EU. Mayová se posléze sama ujala vyjednávání s EU. Prosadit dohodu o brexitu, připravenou britskými a unijními vyjednavací, se ukázalo jako velmi těžké.

Britská premiérka Theresa Mayová a předseda Evropské komise

Jean-Claude Juncker

Zdroj: Etienne Ansotte, Evropská komise - Audiovisual Service

Spory o rozvodovou dohodu

Materiál, který má 585 stran, vyjednali zástupci Spojeného království s evropskými vyjednávači. Jde o právně závazný dokument, který řeší odchod Británie do nejmenších podrobností: na jeho základě zaplatí Londýn společenství 39 mld liber (asi 1 bilion korun), řeší **práva občanů EU v Británii a britských občanů v zemích Unie** a také třeba mechanismus řešení irské hranice. Zde jde především o to, aby se tam nemusely vrátit celnice a tzv. tvrdá hranice. Rozvodovou dohodu schválila **25. listopadu 2018** na mimořádném zasedání Evropská rada (hlavy členských států a vlád). Na řadě byl britský parlament, ten měl o dohodě hlasovat **11. prosince 2018**. Protože nebylo jisté, zda Dolní sněmovna dohodu přijme, hlasování bylo odloženo. Začali se hlasitě ozývat kritici smlouvy v řadách konzervativců i koaliční severoirské strany DUP. Stále více se ukazovalo, že smlouva, o které jednala britská vláda s Bruselem 17 měsíců, je pro britský parlament nepřijatelná. Po odkladu předložila premiérka Mayová smlouvu parlamentu **15. ledna 2019**. Zákonnodárci ji, podle očekávání, neschválili, a to velmi výrazně – poměrem 202 pro ku 432 hlasů proti. Kamenem úrazu byla tzv. irská pojistka. Ta se stala důvodem odmítnutí brexitové dohody i 12. března, kdy smlouvu (po drobných úpravách vyjednaných o den dříve s lídry EU) předložila premiérka parlamentu znovu. Dolní sněmovna vzápětí odsouhlasila, že si **nepřeje, aby Spojené království odešlo z EU bez dohody**, a zákonodárci vyslovili souhlas i **s odkladem brexitu o tři měsíce**.

Irská pojistka

Jedinou pozemní hranicí Spojeného království je hranice mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Po odchodu Británie z EU (přestane být členem celní unie) se tato hranice stane nejen vnější hranicí EU, zajistit ji musí ve vlastním zájmu i Británie. Po desetiletích násilností ze strany republikánských teroristických skupin (např. IRA) je průchodnost hranice velmi citlivé téma. Nakonec i tzv. Velkopáteční dohoda, která ukončila napětí mezi republikány (usilujícími o připojení Severního Irska k Irské republice) a unionisty, počítá s maximálně otevřenou hranicí. Jak to ale zajistit? Řešení v tuto chvíli neexistuje, a tak rozvodová smlouva zavádí, jako součást dohody o podmínkách odchodu Británie z evropského bloku, tzv. **irskou pojistku**. Má platit v případě, že se Londýn s Bruselem do července 2020 nedohodnou na podrobných podmínkách budoucích obchodních a dalších vztahů. V takovém případě by s příchodem roku 2021 začal platit záložní plán – Británie by zůstala v jednotném celním prostoru s EU, v Severním Irsku by navíc dál platila některá pravidla evropského jednotného trhu. Odpůrcům tohoto řešení (tvrdým brexiterům a koaliční severoirské unionistické straně (DUP), kteří svými deseti hlasy drží vládu) vadí, že mechanismus nemůže Británie jednostranně ukončit. EU argumentovala tím, že v tom případě by pojistka přestala být pojistkou.

Ekonomické dopady brexitu

Že **brexit poškodí ekonomiku země**, připustil i britský ministr financí Philip Hammond. Otázkou je, jak silně a na jak dlouho. To bude velmi záviset na tom, jaký brexit nastane a jaké budou vztahy s EU po něm. Podle Hammonda ale nelze brexit hodnotit jen kritériem ekonomiky. Odchod z EU přinese „obnovení kontroly“ nad migrací, hranicemi i rybolovem (toto odvětví zaměstnává 11 700 lidí a na HDP se podílí 0,5 %) a Británie bude moci uzavírat se třetími stranami vlastní obchodní dohody. Britský průmysl hodnotí brexit kriticky, zkomplikují se zásobovací řetězce a hrozí zavedení cel. Jen automobilový průmysl hlásí za rok 2018 propad výroby o více než 9 %, podle šéfa britské Asociace výrobců automobilů Mika Hawese se zastavily i zahraniční investice.

Co dál?

Původní termín brexitu byl stanoven na 29. březen 2019. Poté, co 12. března Dolní sněmovna i při druhém hlasování odmítla dohodu o odchodu Spojeného království z EU, požádala britská vláda o odklad do 30. června. Protože termín odchodu koliduje s volbami a konstitucí nového Evropského parlamentu, lídři EU 21. března žádosti premiérky Mayové nevyhověli. S ohledem na termín konání voleb do EP stanovili následující podmínky: buď britský parlament rozvodovou smlouvu do 29. 3. schválí a Spojené království odejde z EU nejpozději 22. května (aby se nemusela Británie zúčastnit voleb do Evropského parlamentu), nebo se musí Londýn do 12. dubna rozhodnout co dál. V symbolický den brexitu, 29. března, ale Dolní sněmovna (navzdory slibu premiérky Mayové, že po schválení dohody odejde z čela země) opět odmítla. Spojené království se propadlo do hluboké politické krize. Nato 2. dubna naznačila premiérka, že jediným řešením je další odklad brexitu a začala hledat kompromisní řešení krize s opozičními labouristy. V pátek 5. dubna požádala v dopise předsedu Evropské rady Donalda Tuska o odklad brexitu do 30. června. Británie by se sice předvolební kampaně do EP zúčastnila, britští poslanci by ale do parlamentu v červenci už nenastoupili. Evropská unie předběžně nabídla flexibilní dvanáctiměsíční odklad. V okamžik uzavěrky textu, 7. dubna 2019, se čekalo na rozhodnutí mimořádného summitu Evropské rady. Na stole stále zůstávaly tři možnosti: divoký brexit k 22. květnu, či dokonce 12. dubnu, odchod v nějakém dosud neznámém bližším termínu (poté, co by se Británie zúčastnila voleb do Evropského parlamentu) nebo delší odklad brexitu.

UKRAJINSKÉ SNĚNÍ O EVROPĚ

Ondřej Soukup, Hospodářské noviny

Současné snahy Ukrajiny o začlenění (jakkoli vzdálené) do Evropské unie mají hluboké historické kořeny. Až do středověku se vývoj na Ukrajině příliš nelišil od vývoje třeba v českých zemích nebo jinde v severní Evropě. Vztahy byly čilé. Věrozvěsti Cyril a Metoděj, respektive jejich učedníci přinesli z Velké Moravy na Kyjevskou Rus písemnost, kyjevské princezny se vdávaly např. za francká knížata. Vývoj narušil vpád mongolsko-tatarských vojsk, která vyplenila kyjevská a ruská města a omezila jejich vztahy s Evropou. Když jejich moc upadla, mocenské vakuum vyplnilo moskevské knížectví, které si podmanilo ostatní oslabená knížectví, včetně kyjevského. Tak bylo území většiny současné Ukrajiny postupně začleněno do centralizovaného ruského impéria.

Když na Ukrajině v 19. století začalo podobně jako v Česku národní obrození, první buditelé upírali své zraky na Západ. Nejlépe se tomuto procesu dařilo na západní Ukrajině, která patřila pod Rakousko-Uhersko. Zatímco na území ovládaném Moskvou nesměly knihy v ukrajinštině vycházet, ve Lvově to možné bylo. I tam ovšem národní buditelé naráželi na polskou šlechtu, která jejich snahy sledovala s krajní nechuť. Řada obrozenců proto studovala v Praze, dále od dohledu polské správy. Když tito buditelé, podobně jako Josef Jungmann o století dříve, kodifikovali spisovnou ukrajinštinu, použili občas i česká slova, aby se vyhnuli použití slov z ruštiny nebo polštiny.

Dvě světové války, bolševická revoluce, hladomor 30. let a další události bouřlivého 20. století evropský sen Ukrajinců na dlouhá desetiletí pohřbily. Jakmile Sovětský svaz koncem 80. let minulého století zeslábl, snahy Ukrajinců opět ožily. Referendum v roce 1991 o nezávislosti Ukrajiny, kdy většina obyvatel všech regionů Ukrajiny (včetně Krymu a Sevastopolu) hlasovala pro vyhlášení samostatnosti, probíhal pod heslem příklonu k Evropě.

Ovšem ukrajinští politikové mohli mít sebevíce proevropské proslovy, ve skutečnosti za dvacet let nezávislosti vybudovali zcela zkorumpovaný systém, ve kterém hrstka oligarchů ve velkém rozkrádala stát. Ti přirozeně neměli sebemenší zájem na průzračnosti evropských pravidlech vedení byznysu nebo nezávislém soudnictví. Poprvé se to ukázalo během tzv. pomerančové revoluce v roce 2004. Tehdy mohutné demonstrace proti falšování voleb přivedly k moci „proevropského“ prezidenta Viktora Juščenka. Ten ovšem brzy ukázal, že na fungování systému nehodlá nic měnit a jen obsadí důležité posty svými stoupenci.

Paradoxně to byl jeho poražený soupeř, „promoskevský“ Viktor Janukovyč, který po získání vytouženého prezidentského křesla v roce 2010 uskutečnil první kroky k vyjednání asociační dohody s Evropskou unií. Tento technický dokument, zvící 1200 stran, záhy získal hlavně symbolickou hodnotu.

Reálně sice řešil jen veterinární a další technické normy, pro prozápadní část ukrajinské společnosti ale byl zárukou, že země se přes všechny problémy pohybuje směrem na Západ. Pro Kreml ovšem byl důkazem, že Západ se snaží Ukrajinu vymanit z ruské sféry vlivu. Moskva byla rozhodnuta podpisu dohody zabránit a mimo jiné pomocí krátké obchodní blokády v létě 2013 přesvědčila prezidenta Janukovyče, aby asociační dohodu nepodepisoval.

Jeho rozhodnutí vyvolalo spontánní výbuch nespokojenosti prozápadní části společnosti. Mohutné demonstrace, hlavně na kyjevském náměstí Majdan nezálosti, přerostly do konfrontace s režimem Viktora Janukovyče. Na rozdíl od protestů v roce 2004 na ně politici měli jen omezený vliv. „Evropa pro nás není jen zrušení víz, ale hlavně evropská pravidla, boj proti korupci, vláda práva, férové prostředí pro podnikání. Janukovyč nám tuhle naději ze dne na den sebral,“ říkal jeden z účastníků protestů. Demonstrace počátkem roku 2014 přerostly do násilných střetů s policií a nakonec vedly k útěku prezidenta Janukovyče do Ruska.

Protesty na kyjevském náměstí Majdan nezálosti v roce 2013

Zdroj: Genya Savilov, EC - Audiovisual Service

Pro Kreml to znamenalo potvrzení, že šlo o nelegitimní převrat podporovaný západními tajnými službami, který je zaměřen proti Rusku. Ostatně to ruská televize tvrdila již od počátku protestů, a výrazně tak přispívala k napětí na Ukrajině. Kreml odpověděl anexí Krymu za pomoci jednotek Černomořské flotily, maskovaných za jednotky „krymské sebeobranu“. Současně začal „projekt Novorusko“, který měl vést k povstání proruských sil na jihovýchodní Ukrajině v pásu od Charkova po Oděsu. Tento projekt ale ztroskotal, protože se ukázalo, že podpora separatismu je dostatečná jen v Luhansku a Doněcku. Ale i tam nakonec Moskva musela poslat své regulérní vojenské jednotky, aby zabránily vojenské porážce separatistů jednotkami ukrajinských dobrovolnických praporů a armády.

Pro Kreml to bylo z velké části fiasko. Připojení Krymu vedlo k vlasteneckému vzepětí a nárůstu popularity Vladimira Putina na ohromujících 86 procent, současně ale také k zavedení západních sankcí. Naděje Kremlu

na to, že Evropská unie nebude jednotná, se nenaplnila. Sankce platí dosud, jakkoli musí být každých šest měsíců prodlužovány a pokaždé se někdo ozývá, že už by bylo načas je zrušit.

Role Evropské unie je na Ukrajině ještě podstatně důležitější. Západ pomocí půjček Mezinárodního měnového fondu drží nad vodou ukrajinskou ekonomiku, která se pomalu vzpamatovává ze ztráty průmyslu na Donbasu a poklesu obchodních vztahů s Ruskem. Díky tomu také EU může tlačit na postup ekonomických a společenských reforem. Je to bolestivě pomalý proces, který ale má nezpochybnitelné výsledky. Vliv oligarchů výrazně poklesl, částečně uspěla policejní reforma, finance jsou v zásadě stabilizované a stát již není dojnou krávou pro hrstku vybraných.

AUDIOVIZUÁLNÍ LEKCE DO VÝUKY

Studentské volby nejsou jen o samotném volebním aktu. Zabývejte se s žáky základními principy demokracie či volebním systémem ČR, občanskou zodpovědností. Uspořádejte projekci některého z dokumentárních filmů, které jsme pro vás připravili a vyzkoušejte navazující aktivity do hodin.

Kdo trolí Ameriku

Ahmed Shihab-Eldin / USA / 2018 / 12 min. / titulky

Věděli manažeři provozující nejmocnější sociální síť světa o tom, že její platformu využívají podvodníci k ovlivnění americké prezidentské kampaně? Existuje reálné podezření, že Facebook o tzv. fake news šířících se jeho kanály v předvečer zvolení Donalda Trumpa nejen věděl, ale dokonce z nich profitoval. Krátký investigativní dokument se vydává do centra těchto falešných zpráv v jihoevropské Makedonii. Právě tady vyučuje úspěšný marketér Mirko Ceselkoski jak vytvořit zpravodajské portály, aby vypadaly důvěryhodně, a přilákat na pochybný obsah americké publikum. Jeho jednoduchý recept na virální hit: odvážný titulky a šokující obrázek. Pro schopné Makedoňany, kteří doma sotva dosáhnou na měsíční výdělek ve výši 300 eur, je to zlatý důl. Etika pro ně není problém. „Napíšu cokoli, co Američani chtějí slyšet,“ říká jeden z autorů lživých článků, které zřejmě dopomohly Trumpovi k vítězství. Film ukazuje reálné důsledky, které mohou mít fake news díky síle sociálních sítí, a varuje před blížícími se prezidentskými volbami v roce 2020, na které si už nyní brousí zuby trollové z řad IT.

Hlas za kozu

Jeroen van Velzen / Nizozemsko / 2014 / 51 min. / titulky

Keňskou základní školu Majaoni zachvátila předvolební horečka – tři kandidáti z řad studentů tu usilují o zvolení do funkce školního prezidenta. Průběh volební kampaně se v principu neliší od klasických politických tanečků – nechybí v ní focení na plakáty, mítinky, velká hesla, proslovy ani nepokrytý populismus. Metody, jak si získat respekt a uznání spolužáků, se u každého z kandidátů různí, všechny však spojuje naděje, že prestižní funkce jim zajistí lepší budoucnost v keňské společnosti. Magdalena, která sní o tom, že bude právničkou, chce dokázat, že i ženy se mohou stát vůdkyněmi. Charismatický Saïd si podmaňuje spolužáky vlastním předvolebním songem a balíčky bonbonů. A Harry, jenž si od vítězství slibuje, že zabezpečí svou chudou rodinu, si přízeň voličů získává kozím masem. Kdo nakonec přesvědčí ostatní, že je ten nejlepší kandidát?

Děti jdou k volbám

Ramchandra PN / Indie / 2007 / 30 min. / dabing

Snímek sleduje snahu indických školáků zlepšit situaci na jejich škole. Trápí je řada věcí – nevyhovují jim učebny, chtějí mít školní zahradu na pěstování vlastní zeleniny a ovoce, čistou vodu na mytí či dětské hřiště. Aby se na svých požadavcích shodli, uspořádají ve škole řádné volby. Každý kandidát se snaží své spolužáky přesvědčit, že právě on bude nejlépe hájit společné zájmy. Volby probíhají bez sebemenší stopy vzájemné neвраživosti a zcela podle pravidel fair play. Samotné výsledky nakonec nejsou tím nejdůležitějším. Podstatné je, že se dětem podaří místním politikům ukázat, že i ony vědí, jak lze demokratickými nástroji dosáhnout svého.

První volba

Bérengère Vogel, Linn Löffler / Německo, Maďarsko / 2014 / 26 min. / titulky

Devatenáctiletá Hanga a dvacetiletá Veronika mají mnoho společného: obě žijí a studují v Budapešti, obě pochází ze sociálně slabších rodin a obě půjdou brzy poprvé volit v maďarských parlamentních volbách roku 2014. V preferencích volebních stran se jejich názory ovšem výrazně rozcházejí. Zatímco Hanga by ráda dala hlas krajně pravicové straně Jobbik, Veronika chce volit maďarské „zelené“. Ke konci filmu mají možnost se setkat a vzájemně si vysvětlit svoje postoje. Co prvovoličkám na daných politických stranách imponuje a jaký mají názor na význam voleb v demokratické společnosti?

Hledá se prezident

Tomáš Kudrna / Česká republika / 2013 / 104 min.

Víte, co všechno je potřeba k tomu, aby mohl občan České republiky kandidovat na prezidenta? Je pro úspěch ve volební boji výhodnější neformální vystupování a pořádání besed s voliči v divadlech či hudebních klubech, anebo je lepší řečnit na náměstích a využívat různé zákulisní politické praktiky? Může ve vyostřeném volebním boji prezidentský kandidát někomu věřit? A může člověk věřit předvolebním slibům jednotlivých kandidátů? Neříkají náhodou něco zcela jiného před kamerami televizních štábů a něco zcela jiného v soukromí? Možné odpovědi na tyto a další otázky se pokusil najít režisér Tomáš Kudrna. Ve svém dokumentu o průběhu první přímé volby prezidenta České republiky v roce 2013 se mu podařilo velmi věrně a zblízka zachytit, jak probíhal volební boj devíti kandidátů od jeho počátků až do samotného zvolení. Snímek nabízí jedinečnou příležitost poznat soukromou tvář prezidentských kandidátů i členů jejich volebních týmů tak, jak to nebylo možné prostřednictvím zpravodajských médií.

PŘEDVOLEBNÍ MEDIÁLNÍ MASÁŽ

ANOTACE:

Žáci se v aktivitě zamýšlejí nad tím, jak na lidi působí v období před volbami různá mediální sdělení. Pracují ve skupinách, každá přitom rozebírá mediální sdělení v jednom typu média (např. billboard, příspěvky na sociálních sítích, noviny apod.).

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: OSV, MV, VDO (ZŠ)

OV: OVDS

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

DOPORUČENÝ VĚK: 14+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomují, že informace z médií mohou lidi ovlivnit při rozhodování, koho ve volbách volit
- se zamýšlejí nad tím, co je pro různé typy mediálních sdělení charakteristické
- se učí, jak sebou nenechat manipulovat

DĚLKA: 45 min. (včetně projekce filmu)

POMŮCKY:

- psací potřeby
- **PRACOVNÍ LIST** pro každou skupinu žáků

POSTUP:

1. Hodinu zahájíme brainstormingem na téma: *Co voliče ovlivňuje, když se rozmyšlejí, jakého kandidáta nebo stranu ve volbách volit?* Nápady žáků zapisujeme na tabuli. Poté prozradíme, že se zaměříme na to, jak nás ovlivňují média.
2. Následuje **projekce filmu Kdo trolí Ameriku**.
3. Po jeho zhlédnutí provedeme se žáky reflexi emocí pomocí metody I.N.S.E.R.T.

Poznámka: Další metody reflexe emocí najdete v informačním textu *Jak na reflexi emocí po filmové projekci* na webu jsns.cz.

4. Rozdělíme žáky do sedmi skupin a rozdáme jim **PRACOVNÍ LIST**. Každé skupině přiřadíme jedno z médií (A–G), které si zapíší do rámečku v pracovním listu.
5. Žáci ve skupinách vypracují odpovědi na uvedené otázky.
6. Jednotlivé skupiny postupně prezentují své odpovědi před třídou.

REFLEXE:

Reflexe probíhá formou diskuze. Ptáme se žáků: *Do jaké míry podle vás ovlivňují rozhodování lidí před volbami informace z médií?* (Pokud máme čas, můžeme je vyzvat, ať se ve třídě rozestaví na škále podle toho, zda si myslí, že informace z médií ovlivňují lidi hodně, nebo málo). Následně se žáky debatujeme o tom, jak sebou nenechat manipulovat. Můžeme je přitom odkázat na metodu *5 klíčových otázek* (www.jsns.cz/projekty/medialni-vzdelavani/materialy/5-klucovych-otazek-metodicka-koncepce).

Poznámka: Pokud mají žáci mobily, tablety nebo počítače, můžeme jim během práce s pracovním listem zadat za úkol také vyhledat konkrétní příklad mediálního sdělení, které se objevilo v daném médiu před posledními volbami.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem zkoušela se žáky 1. a 4. ročníku. V úvodním brainstormingu žáci zmiňovali osobnost a vystupování kandidáta, názory rodičů, média (zprávy na webu, billboardy, sociální sítě). Reflexe pomocí metody I.N.S.E.R.T. byla ve čtvrtém ročníku živější, žáci navrhovali odpovědi ve všech kategoriích. Film hodnotili jako objektivní a zároveň trochu depresivní v tom, co jsou lidé ochotní dělat pro peníze. Zajímala je hranice svobody, osobní zodpovědnost každého z nás, přemýšleli také o evropské regulaci internetu. Při práci s pracovním listem se prváci chtěli více radit jak odpovědi pojmut, co uvést, nebo váhali co napsat – ocenili proto, když jsem s nimi o otázkách mluvila. Studenti čtvrtého ročníku pracovali samostatně. Žáci obou tříd se shodli, že nečtou časopisy a že rádia poslouchají většinou jen jako hudební kulisu při cestě autem. Na závěr jsme krátce shrnuli, co vyplynulo z pracovního listu, a poté ještě debatovali o sociálních sítích a o moci Facebooku.

Ida Vohryzková, Střední škola zdravotnická, Ústí nad Labem

PŘEDVOLEBNÍ MEDIÁLNÍ MASÁŽ

Ze všech médií uvedených níže k lidem před volbami proudí informace, které je mohou ovlivnit. Vaším úkolem je se nyní ve skupině věnovat médiu označenému písmenem...

Zamyslete se nad tím, jaká mediální sdělení se v tomto médiu před volbami vyskytují, a odpovězte na otázky níže.

A — *Billboardy*

B — *Časopisy reflektující společenské dění*

C — *Rádio*

D — *Sociální sítě (Facebook, Instagram, Snapchat, Youtube apod.)*

E — *Televize*

F — *Tištěné noviny*

G — *Zpravodajské weby*

1. Co je pro mediální sdělení, která se objevují v tomto médiu před volbami, typické? Napište o nich 4 věty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Setkáváte se s tímto médiem? Pokud ano, v jakých situacích? Jaký máte k tomuto médiu vztah?
3. Do jaké míry si myslíte, že mohou mediální sdělení v tomto médiu lidi ovlivnit, aby hlasovali pro určitého kandidáta nebo stranu?
4. Jaké cíle obvykle sledují mediální sdělení v tomto médiu? (*Chtějí nás přesvědčit, informovat, pobavit atd..?*)
5. Kdo rozhoduje o tom, jaká konkrétní mediální sdělení budou v tomto médiu zveřejněná?

MLADÍ LIDÉ V EVROPSKÉM PARLAMENTU

ANOTACE:

Prostřednictvím aktivity se žáci zamyslí nad životními podmínkami, které mají mladí lidé v Evropské unii, a pokusí se hledat společná řešení, která by tyto podmínky zlepšila.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace, příp. informační a komunikační technologie

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace, příp. vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: VMEGS, VDO (ZŠ), OSV

OV: OVDS, IKT

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: : k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí, příp. kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

DOPORUČENÝ VĚK: 15+

CÍLE:

Žáci:

- dokážou formulovat své zájmy a představit své názory;
- umějí diskutovat a obhájit hodnoty, které jsou pro ně důležité.

DĚLKA: 45 min.

POMŮCKY:

- papíry, psací potřeby
- **PRACOVNÍ LIST** do každé skupiny
- tabule nebo flipchart

POSTUP:

1. Rozdělíme žáky do skupin podle následujícího popisu rolí:
Předseda třídy, případně jiný zvolený zástupce žáků, bude předsedou parlamentu.
Žáci z jedné třídy se rozdělí ideálně na čtyři pracovní skupiny (počet žáků ve skupině závisí na počtu žáků ve třídě).
Každá pracovní skupina si zvolí jednoho zástupce.

Zástupci pracovních skupin (ideálně 4) tvoří výbor parlamentu.

Pro účely této aktivity tvoří parlament vždy všichni žáci.

2. Každé skupině rozdáme **PRACOVNÍ LIST**.
3. Poté vyzveme žáky, aby ve skupině vypracovali návrh na podporu mladých lidí v Evropské unii. Na přípravu jim ponecháme alespoň 15 minut.
4. Zástupci skupin představí svůj návrh parlamentu. Jeho předseda zaznamenává během prezentace návrhy na tabuli.
5. Následuje jednání výboru parlamentu, kdy se zástupci pracovních skupin společně pod vedením (moderováním) předsedy domlouvají na společném návrhu. Zástupci sedí v kroužku a debatují tak, aby je slyšeli členové parlamentu, kteří sedí kolem. Po přihlášení mohou členové parlamentu vstupovat do diskuze/jednání výboru. Cílem jednání výboru je předložit parlamentu jeden společný návrh k hlasování. Na tuto část aktivity ponecháme žákům cca 15 minut.
6. Na konci jednání výboru parlamentu představí předseda návrh, ke kterému výbor dospěl, a nechá o něm hlasovat. Parlament má možnost návrh přijmout nebo odmítnout, případně dle času projednat návrhy na změny, pokud by někteří žáci (poslanci) nesouhlasili s některým zněním návrhu.

REFLEXE:

V následné diskuzi zhodnotíme jednotlivé prezentace a poznatky žáků.

Ptáme se: *Jaké to bylo vymýšlet politické návrhy? Mají mladí lidé společné zájmy? Bylo snadné se domluvit s ostatními? Jak se dařilo prezentovat návrhy před třídou? Jaký by byl v prezentaci rozdíl, kdyby žáci opravdu stáli v Evropském parlamentu?* apod.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Doporučuji si na aktivitu vyhradit 90 minut. Žáci byli při vymýšlení zlepšovacích návrhů velmi kreativní. Překvapilo mě, v kolika návrzích požadovali tvrdší podmínky než ty, ve kterých žijeme. Hodně žáků chtělo, aby se více limitoval přístup k alkoholu, více trestalo přechovávání drog a ve škole se více pracovalo s hudbou. Při samotném procesu schvalování návrhu jsem žákům vysvětlila legislativní proces EU, protože aktivita tento proces nesupluje zcela.

Tereza Vodičková, SOU a SOŠ BEAN

MLADÍ LIDÉ V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Představte si, že jste byli pozváni do Evropského parlamentu. Právě probíhá plenární zasedání. Parlament je plný poslanců a tématem dnešního jednání je, jak pomoci mladým lidem v Evropě. Byli jste pozváni společně s dalšími zástupci mladých lidí z celé EU, abyste představili své příběhy a nápady, jaké by měly být podmínky pro život mladých v EU. Máte tak jedinečnou příležitost změnit svět kolem sebe k lepšímu. Zároveň je to však velká zodpovědnost, protože nechcete prosazovat jen svůj zájem, ale pomoci všem mladým v Evropě – i vaši kamarádi a spolužáci na vás spoléhají.

Jistě jste už přemýšleli, jak se snadněji dostat do zahraničí „na zkušenou“ za brigádou či studiem, jak se dostat na dobrou školu, která by vás bavila a obohacovala, jaké podmínky byste chtěli mít po škole v zaměstnání nebo podnikání, jaké bydlení by se vám nejvíce líbilo...

Zamyslete se společně se spolužáky, co by pro takový „ideální svět“ mohla Evropská unie udělat. Nezapomeňte však, že to nesmí být na úkor ostatních mladých, ale ani dospělých či starších lidí – všichni jsou si rovni. Vaším úkolem je představit tuto vizi ostatním v Parlamentu a s ostatními zástupci mladých lidí, kteří přijeli z dalších států EU, se v parlamentním výboru shodnout na společném návrhu.

CO VOLÍM, KDYŽ VOLÍM

ANOTACE:

Aktivita vede žáky k uvědomění si rozdílu mezi volbami do národního a Evropského parlamentu. Žáci se seznámí prostřednictvím webového portálu www.euroskop.cz/9254/sekce/politicke-skupiny-v-ep s charakteristikami jednotlivých politických frakcí v Evropském parlamentu. Zamýšlejí se nad tématy, která jsou pro ně v evropských volbách zajímavá a důležitá, a hledají paralelu mezi programy kandidujících stran v ČR a prioritami jednotlivých politických skupin v Evropském parlamentu.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace, informační a komunikační technologie

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace, vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

GV: OSV, VMEGS, MV

OV: OVDS, IKT

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí, příp. kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

DOPORUČENÝ VĚK: 15+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomují rozdíl mezi volbami do národního a Evropského parlamentu;
- chápou princip politických skupin/frakcí v Evropském parlamentu;
- znají programy jednotlivých frakcí v Evropském parlamentu;
- dokážou reflektovat rozdíl mezi programem strany na národní a evropské úrovni.

DÉLKA: 90 min.

POMŮCKY:

- počítač s připojením k internetu
- papír, psací potřeby

POSTUP:

1. Rozdělíme žáky do skupin po třech až pěti.
2. Vysvětlíme jim princip rozdělení reprezentace v Evropském parlamentu (kandidující strany na národní úrovni vs. jejich příslušnost k politickým skupinám/frakcím v EP – viz brožura Studentské volby do Evropského parlamentu 2019, první kapitola).
3. Zadáme žákům úkol, aby si na www.euroskop.cz/9254/sekce/politicke-skupiny-v-ep prošli charakteristiku jednotlivých politických skupin/frakcí v Evropském parlamentu a vybrali tu skupinu, která je nejvíce zaujme (případá jim důležitá).
4. Poté vyzveme každou skupinu, aby sdělila ostatním, co je zaujalo, překvapilo na politických skupinách zastoupených v Evropském parlamentu (směřujeme žáky k uvědomění, že je rozdíl mezi programem strany na národní a evropské úrovni – např. KDU-ČSL i TOP 09 jsou v EP obě členy stejné politické skupiny/frakce – Evropské lidové strany). Následuje společná diskuze.
5. Vyzveme skupiny, aby se pokusily odhadnout, která z kandidujících stran za Českou republiku by mohla nejlépe reprezentovat ve vybrané politické skupině/frakci (v té, kterou si zvolili v kroku č. 3). Poté necháme žáky ověřit, zda vytipovaná strana se k dané politické skupině/frakci ve skutečnosti hlásí.
6. Skupiny prezentují svá zjištění, zda se jim podařilo odhadnout vhodnou kandidující stranu, zda se strana skutečně k dané skupině/frakci hlásí apod.

REFLEXE:

Probíhá formou diskuze, jejímž prostřednictvím by si žáci měli uvědomit rozdíl mezi programem strany na národní a evropské úrovni.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivita je časově náročnější, ale díky tomu, že jsem žáky dostatečně motivovala, výsledná i průběžné debaty stály za to. Materiály měli žáci prostudované, a tak kladli velmi zajímavé otázky. V rámci debaty se nejvíce řešila frakce Euroskeptiků; žáci sami přicházeli s názory, že tato frakce je velmi důležitá, protože podstatou demokracie je mimo jiné i existence opozice.

Nenastal problém s pochopením rozdílů národních politických stran a jednotlivých politických frakcí. Vzhledem k tomu, že se jednotliví žáci přeli o možnou příslušnost národních politických stran k frakcím, bylo patrné, že se do problematiky voleb do EP začínají více pronikat.

Aktivita zdařile odkrývá vztah národních politických stran k EP. Studentské volby do EP tím dostávají větší smysl, jelikož rozhodování žáků o volbě bude podepřeno širšími znalostmi než doposud.

Tereza Vodičková, SOU a SOŠ BEAN

VÝUKOVÉ MODULY PRO ŽÁKY

Popsané výukové moduly připravuje **Centrum občanského vzdělávání** a naleznete je na stránkách **Evropská unie hrou**, v sekci pro učitele: www.euhrou.cz/materialy/?kategorie=pro-ucitele.

TEMATICKÁ OBLAST 1: DEMOKRACIE A VOLBY

hodinová dotace: 2 h (vyučovací)

Tento výukový modul je zaměřen na představení podstaty demokracie a významu voleb v demokratických režimech. Hlavním cílem je porozumění principům, na kterých funguje demokracie, pochopení role občana v demokracii a možnost jeho zapojení do demokratických procesů. Důraz je kladen především na význam voleb, které jsou hlavním prostředkem alternace moci, a na roli, kterou občané ve volbách zastávají.

Hlavní vzdělávací cíle:

Žák si uvědomuje podstatu demokracie.

Žák si uvědomuje roli a význam občanů v demokracii.

Žák si uvědomuje význam a roli voleb v demokratických režimech.

TEMATICKÁ OBLAST 2: VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU

hodinová dotace: 2 h (vyučovací)

V tomto výukovém modulu se žáci dozvídají o funkci a roli Evropského parlamentu v Evropské unii. Evropský parlament je představen jako instituce, jejíž členové jsou přímo voleni občany členských zemí, a jako instituce, která má nezastupitelnou roli ve fungování EU a významně ovlivňuje její činnost. Žáci se dozvídají o jednotlivých frakcích, které v EP působí, seznamují se s jejich významem a působností. Uvědomují si tak funkci, kterou volení zástupci v EP mají.

Hlavní vzdělávací cíle:

Účastníci se dozvídají o roli a postavení Evropského parlamentu v EU.

Účastníci se dozvídají o roli europoslanců a různých frakcí v EP.

Účastníci si uvědomují význam voleb do Evropského parlamentu.

POŘADATEL:

JSNS.CZ

PODPOŘILI:

tentokrat**budu**volit.eu

Jan Barta

Ondřej Fryc

Libor Winkler